

ANKARA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

KÜTÜPHANECİLER MESLEKLERİNİ NASIL ALGILIYORLAR ?

YÜKSEK LİSANS TEZİ

KÜTÜPHANECİLİK ANABİLİM DALI

M.KEMAL SEVGİSUNAR

DANIŞMAN :

DOÇ.DR.ÖZER SOYSAL

ANKARA - 1988

Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğü'ne

İşbu çalışma, jürimiz tarafından Kütüphanecilik Anabilim Dalında YÜKSEK LİSANS TEZİ olarak kabul edilmiştir.

Başkan :

Üye :

Üye :

ONAY

Yukarıdaki imzaların, adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylarım .../.../1988

Enstitü Müdürü

Ö N S Ö Z

İnsanlar nesiller boyu birbirlerine daha gelişmiş uygarlıklar teslim etmenin yarışı içinde olmuşlardır. Bu yoğun tempo yeni buluş ve gelişmeleri ardı ardına getirmiştir. Fakat bugünkü uygarlık düzeyinin bedeli insanın atalarınca çok ağır bir biçimde ödenmiştir. Diğer bir deyişle; İnsanlık Tarihi milyarlarca insanın çektiği acı ve ölçsüz emeği ile yazılmıştır.

Uygarlıklar geliştikçe; bilim, sanat ve teknolojiye sağlanan gelişmeler toplumların sosyal yapılarına, ülkelerin sınırlarını, mesleklerin biçim ve içeriklerini değiştirebilmiştir. Değişim, doğanın genel kuralıdır.

Bu değişim içinde insan için varlığı gereksizleşen meslekler birer birer ortadan kalkmıştır. Onların yerine yeni gelişmelere ayak uydurabilen eski meslekler nicelik ve nitelik değiştirerek binyıllarca süregelmişlerdir. Her yeni buluş ve gelişmede yeni bilim dalları ile yeni meslekleri bize armağan etmiştir.

Kütüphanecilik de bu gelişmeden payını almıştır. Önceleri geleneksel yöntemlerle hizmet verirken, Üniversiter düzeyde eğitimi verilen bir meslek olağelmıştır. Bu tarihsel gelişmeyi ülkemizdeki kütüphanecilik mesleği açısından irdelersek Hafız-ı Kütüp'lükden kütüphaneciye bir geçiş yaşanmıştır. Fakat meslek teknik anlamda gelişip bilimsel bir aşama kaydederken toplumsal statü açısından bir türlü aradığı zemini yaratamamıştır. Kütüphane kurumu ile ülkemiz insanları bir türlü olmasa gereken sağlıklı bağı kuramamıştır. Bize göre bu bağın kurulmasında etkili olacak temel taşlardan biri kütüphanecilerdir. Etkili olan diğer nedenlerden önce kütüphaneciler, kendi durumlarına değerlendirip kendilerinden kaynaklanan sorunlara gözlemekle yükümlüdürler. Bu sorunları çözebilmek içinse toplumla olan ilişkilerini, mesleki bilgilerini yeniden gözden geçirmelidirler. Kütüphanecilerin şimdiye kadar yapmış oldukları bilimsel çalışmalar büyük bir çoğunlukla mesleğin teknik yanıyla ilgilidir.

Türkiye'li kütüphanecinin kendisini inceliyen çalışmaları oldukça azdır. Anket ağırlıklı bu çalışmamızdan amaç yukarıda sözünü

ettiğimiz kütüphanecinin kendisinin bilimsel, teknik ve mesleki bir, incelemesini yaparak konuyla ilgili karşılaşılan sorunlara çözüm üretilirken, yardımcı olacak veriler de elde etmektir.

Araştırma Ankara ve Eskişehir'de değişik türde kütüphanelerde çalışan kütüphanecilere uygulanmıştır. Sonuçlar bir genelleme taşır. Araştırma sonucunda denencelerimiz elde ettiğimiz verilerle doğrulanmıştır.

Araştırma sırasında birçok arkadaş ve meslektaşdan yardım ve anlayış gördüm. Çalışmam sırasında karşılaştığım sorunların çözümünde yardımcı olan danışmanım Doç.Dr. Özer Soysal başta olmak üzere emeği geçen herkese teşekkür ederim.

ANKARA-1988

M.Kemal SEVGİSUNAR

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ

İÇİNDEKİLER

TABLolar LİSTESİ

İŞARETLER VE KISALTMALAR LİSTESİ

I. BÖLÜM

Giriş	1
Araştırmanın Amacı	2
Araştırmanın Kapsamı	4
Araştırmanın Yöntemi	6
Kaynaklar	7
Terimlerin Açıklanması.....	7
1. Bölümün Dipnotları	8

II. BÖLÜM

Araştırma Konusunun İncelenmesi-İlgili Araştırma ve Yayın- lar	9
II. Bölümün Dipnotları	14

III. BÖLÜM

Bulgular ve Yorum	15
1. Sorunun değerlendirmesi	17
2. Sorunun değerlendirmesi	18
3. Sorunun değerlendirmesi	19
4. Sorunun değerlendirmesi	20
5. Sorunun değerlendirmesi	24
6. Sorunun değerlendirmesi	31
7. Sorunun değerlendirmesi	34
8. Sorunun değerlendirmesi	40
9. Sorunun değerlendirmesi	44
10. Sorunun değerlendirmesi	49

11. Sorunun değerlendirmesi	53
12. Sorunun değerlendirmesi	57
13. Sorunun değerlendirmesi	59
14. Sorunun değerlendirmesi	61

IV. BÖLÜM

Sonuç ve Öneriler	62
-------------------------	----

V. BÖLÜM

Ekler

Ek: 1 Anket Formu Örneği	65
--------------------------------	----

KAYNAKÇA	69
----------------	----

TABLolar LİSTESİ

TABLO :	I	Kütüphanecilerin öğrenim gördükleri kütüphanecilik bölümünü gösterir tablo	17
TABLO :	II	Kütüphanecilerin mezun oldukları yılı gösterir tablo	18
TABLO :	III	Kütüphanecilerin cinsiyet dağılımlarını gösterir tablo	19
TABLO :	IV-1	Kütüphanecilerin cinsiyet dağılımlarını mezun oldukları Kütüphanecilik bölümüne göre gösterir tablo	19
TABLO :	IV	Kütüphanecilerin çalıştıkları kütüphane türlerine göre dağılımlarını gösterir tablo	20
TABLO :	V	Kütüphanecilerin " Bir meslek olarak kütüphaneciliği" tanımlayışlarının dağılımını gösterir tablo.	21
TABLO :	V-1	Kütüphanecilerin öğrenim gördükleri kütüphanecilik bölümüne göre "bir meslek olarak kütüphaneciliği" tanımlayışlarının dağılımını gösterir tablo	22
TABLO :	V-2	Kütüphanecilerin mezun oldukları yıla göre "bir meslek olarak kütüphaneciliği" tanımlayışlarının dağılımını gösterir tablo	22
TABLO :	V-3	Kütüphanecilerin cinsiyet dağılımına göre "bir meslek olarak" kütüphaneciliği tanımlayışlarının dağılımını gösterir tablo	23
TABLO :	V-4	Kütüphanecilerin çalıştıkları kütüphane türüne göre "bir meslek olarak kütüphaneciliği" tanımlayışlarının dağılımını gösterir tablo	23
TABLO :	VI	Kütüphanecilerin "kurum" olarak kütüphaneyi tanımlayışlarının dağılımını gösterir tablo	28
TABLO :	VI-1	Kütüphanecilerin öğrenim gördükleri kuruma göre; Kütüphaneyi tanımlayışlarının dağılımını gösterir tablo	28
TABLO :	VI-2	Kütüphanecilerin mezun oldukları yıllara göre; Kütüphaneyi tanımlayışlarının dağılımını gösterir tablo	29

TABLO : VI-3	Kütüphanecilerin cinsiyetlerine göre kütüphane kurumunu tanımlayışlarının dağılımını gösterir tablo	29
TABLO : VI-4	Kütüphanecilerin çalıştıkları kütüphane türüne göre kütüphane kurumunu tanımlayışlarının dağılımını gösterir tablo	30
TABLO : VII	Kütüphanecilerin; bir teknik olarak kütüphaneciliği tanımlayışlarının genel dağılımını gösterir tablo	36
TABLO : VII-1	Kütüphanecilerin; öğrenim gördükleri kuruma göre "bir teknik olarak" kütüphaneciliği tanımlayışlarının dağılımını gösterir tablo	37
TABLO : VII-2	Kütüphanecilerin mezun oldukları yıllara göre "bir teknik olarak" kütüphaneciliği tanımlayışlarının dağılımını gösterir tablo	38
TABLO : VII-3	Kütüphanecilerin cinsiyetlerine göre; bir teknik olarak kütüphaneciliği tanımlayışlarının dağılımını gösterir tablo	38
TABLO : VII-4	Kütüphanecilerin çalıştıkları kütüphane türlerine göre "bir teknik olarak" kütüphaneciliği tanımlayışlarının dağılımını gösterir tablo	39
TABLO :VIII	Kütüphanecilerin; Toplumun bir meslek olarak kütüphaneciliği, nasıl algıladığı konusundaki düşüncesini genel dağılıma göre gösterir tablo	46
TABLO :VIII-1	Kütüphanecilerin; Toplumun bir meslek olarak kütüphaneciliği nasıl algıladığı konusundaki düşüncesinin dağılımını kütüphanecilerin öğrenim gördükleri kuruma göre gösteren tablo	47
TABLO :VIII-2	Kütüphanecilerin; Toplumun bir meslek olarak kütüphaneciliği nasıl algıladığı konusundaki düşüncesinin dağılımını kütüphanecilerin mezun oldukları yıllara göre gösterir tablo	47

TABLO :VIII-3	Kütüphanecilerin; Toplumun bir meslek olarak kütüphaneciliği nasıl algıladığı konusundaki düşüncesinin dağılımını kütüphanecilerin cinsiyetlerine göre gösterir tablo	48
TABLO :VIII-4	Kütüphanecilerin; toplumun bir meslek olarak kütüphaneciliği nasıl algıladığı konusundaki düşüncesinin dağılımını kütüphanecilerin çalıştıkları kütüphane türlerine göre gösterir tablo	48
TABLO : IX	Kütüphanecilere göre; Toplumda hakim olan "kütüphaneci tipi" tanımlarının genel dağılımını gösterir tablo	50
TABLO: IX-1	Kütüphanecilere göre; Toplumda hakim olan "Kütüphaneci tipi" tanımlarının dağılımını kütüphanecilerin mezun oldukları kütüphanecilik bölümlerine göre gösterir tablo	51
TABLO : IX-2	Kütüphanecilere göre; Toplumda hakim olan "Kütüphaneci tipi" tanımlarının dağılımını kütüphanecilerin mezun oldukları yıla göre gösterir tablo....	51
TABLO : IX-3	Kütüphanecilere göre; Toplumda hakim olan "Kütüphaneci tipi" tanımlarının dağılımını kütüphanecilerin cinsiyetlerine göre gösterir tablo	52
TABLO : IX-4	Kütüphanecilere göre; Toplumda hakim olan Kütüphaneci tipi tanımlarının dağılımını kütüphanecilerin çalıştıkları kütüphane türüne göre gösterir tablo	52
TABLO : X	Kütüphanecilerin mesleğin sorunları yoğun olan bir meslek olup olmadığı konusundaki düşüncelerinin genel dağılımını gösterir tablo	56
TABLO : X-1	Kütüphanecilerin mesleğin "sorunları yoğun olan bir meslek" olup olmadığı konusundaki düşüncelerini, kütüphanecilerin mezun oldukları kütüphanecilik bölümlerine göre gösterir tablo	58

- TABLO : X-2** Kütüphanecilerin mesleğin "sorunları yoğun olan bir meslek" olup olmadığı konusundaki düşüncelerinin dağılımını kütüphanecilerin cinsiyetlerine göre gösterir tablo58
- TABLO : X-3** Kütüphanecilerin mesleğin sorunları yoğun olan bir meslek olup olmadığı konusundaki düşüncelerini kütüphanecilerin çalıştıkları kütüphane türlerine göre gösterir tablo58
- TABLO : X-4** Kütüphanecilerin mesleğin "sorunları yoğun olan bir meslek" olup olmadığı konusundaki düşüncelerini kütüphanecilerin mezuniyet yıllarına göre gösterir tablo 58

İŞARETLER VE KISALTMALAR LİSTESİ

A.Ü.	Ankara Üniversitesi
A.Ü.K.B.	Ankara Üniversitesi Kütüphanecilik Bölümü
a.g.e.	Adı geçen eser
a.g.m.	Adı geçen makale
Ar. Gör.	Araştırma Görevlisi
C.	Cinsiyet
D.T.C.F.	Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi
E.	Erkek
Ev.	Evet
H	Hayır
H.Ü.	Hacettepe Üniversitesi
H.Ü.K.B.	Hacettepe Üniversitesi Kütüphanecilik Bölümü
İ.Ü.	İstanbul Üniversitesi
İ.Ü.K.B.	İstanbul Üniversitesi Kütüphanecilik Bölümü
K.	Kadın
Küt.ler Y.G.M.	Kütüphaneler ve Yayınlar Genel Müdürlüğü
T.K.D.	Türk Kütüphaneciler Derneği
T.K.D.B.	Türk Kütüphaneciler Derneği Bülteni
%	Yüzde

I. BÖLÜM

GİRİŞ

Kütüphanecilik yaklaşık altmış yıldır kendini yenilemeye çalışan toplumsal, sosyal ve ekonomik olarak sorunları olan bir meslektir. Kütüphaneciler işte bu sorunlu alanda görev yaparlar. Kütüphaneler bir sistemler bütünüdür. Eğer sistemi oluşturan alt sistemlerde bir eksiklik ya da bir bozukluk varsa ya gelişmez ya da bozuk çalışır.

Ülkemizde eğitim ve kültür politikalarımız sorunludur. Yıllardır eğitim, öğretim plan ve programları değiştirilmekte, yeni kültür politikaları oluşturulmaya çalışılmaktadır. Kütüphane kurumunun doğrudan bağımlı olduğu bu alanların sorunları kütüphaneleri olumsuz etkilemekte dolayısıyla kütüphanecileri bir çok açıdan alanlarından kaynaklanmayan sorunlarla uğraşmak zorunda bırakmaktadır. Kütüphaneciliğin kendine has plan ve politikalarının¹ olmayışı da sorunların çözümünün doğru algılanmasını etkilemektedir.

Toplumumuzun altyapı, sağlık ve hukuk sorunları vardır. Bu nedenle andığımız alanlarda çalışan arkadaşlar kendilerine hissedilen açık gereksinim sonucu varlıklarını topluma daha yoğun hissettirmektedirler. Kütüphanecilerin yaptıkları iş en az onların yaptığı kadar gerekli ve yoğun olsa da ülkemiz insanlarıncaya gereği gibi algılanamaz.

Kütüphanecilerin büyük çoğunluğunun kamu çalışanı oluşu, T.K.D. Yönetiminin genelde bu üyelerden oluşması da kütüphanecilerin sesinin etkili olarak duyurulmamasına neden olmaktadır. Fakat artık kütüphaneciler bu alandaki tüm sorunları doğru görmek ve ona müdahale etmekle yükümlüdürler. Çünkü gelecekte, gerçekte kütüphaneciliğin alanları olması gereken bir çok alanın (arşiv, enformasyon merkezi, dokümantasyon merkezi) başka meslek mensuplarıncaya işgal edilmesi gündeme gelebilir. Dünyada bu duruma kütüphaneciler şiddetle direnmekte ve günün koşullarının gerektirdiği yetki, bilgi ve becerilerle kendilerini denetmektedirler. Ülkemizdeki meslektaşlarımızın da böyle bir yol izlemeleri mesleklerinin varlığı açısından motlaktır.

Biz daha önceki çalışmamıza da² kütüphaneciler üzerinde yapmıştık. Fakat o çalışma kütüphanecilik bölümleri öğrencileri üzerinedir. Bu çalışmamız ise mezun ve çalışmakta olan kütüphaneciler üzerinedir. Konuyla ilgili olan Phyllis Lepon'un³ çalışmasından bu çalışmamın farkı kütüphanecileri; mesleki bilgileri, bilimsel ayrıntılarına, teknikleri ve hizmet verdikleri topluluklarına göre sorgulanmasıdır.

Bu araştırma ilgili kurum ve kişilere şu açılardan yarar sağlayacaktır; Kütüphanecilerin sosyal ve toplumsal statülerini düzenleyici çalışmalarda veriler elde edilmesinde, Kütüphanecilik bölümleri eğitim ve öğretim programlarının yeniden düzenlenmesinde, Kütüphane kurumunun eğitim ve kültür hayatımızdaki yerini sağlıklı bir biçimde alması için yapılan çalışmalarda.

Bu araştırma; Kütüphane kurumunu işler kılan görevliler olan Kütüphanecilerin, Kütüphaneciliği bir meslek, bir teknik ve bir bilim olarak nasıl algıladıklarını, bu alandaki sorunlara ne gibi çözümler düşündüklerini öğrenip belgelemek amacıyla gerçekleştirilmiştir.

Araştırmada "Ankara" ve "Eskişehir" il sınırları içindeki değişik türlerde kütüphanelerde çalışan kütüphanecilerin görüşlerinden yararlanılmıştır.

Çalışmanın kapsamı genelde, yukarıda belirttiğimiz konulardan oluşmaktadır. Ayrıca bu konularla birlikte kavramlarla ilgili olan yan konuların da irdelenmesi gerekiyordu. Sözünü ettiğimiz yan konularla ilgili bilgileri tarihsel araştırma ve görüşme yöntemlerini kullanarak elde ettik.

Araştırmamızın sayıltılarını aşağıdaki şekilde maddelleyebiliriz;
1- Anketi yanıtlayan kütüphaneciler ankete yanıt vermişler ve yeterli düzeyde güdülenmişlerdir. Anketin yanıtlanmasında kütüphaneciler yönergeye uygun davranmışlardır.

2- Anket objesi çalışmanın gereksinimleri açısından temsil edici niteliktedir.

3- Uzman kişilerin denetiminde hazırlanmamasına karşın, anket kütüphanecilerin durum ve düşüncelerini ölçecek niteliktedir.

Problem tümcemizi "Kütüphaneciler kendilerini nasıl algılıyorlar?" sorusu oluşturmaktadır.

Alt problemlerimizi ise aşağıdaki biçimde sıralayabiliriz:

ALT PROBLEMLER

- 1- Anket uygulanan kütüphaneciler büyük çoğunlukla hangi kütüphanecilik bölümünden mezundur?
- 2- Kütüphanecilerin mezun oldukları yıllarla mezun olunan kütüphanecilik bölümü dağılımı arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?
- 3- Meslekdaşların cinsiyet dağılımları arasında anlamlı bir farklılık

var mıdır?

- 4- Meslekdaşların çalıştıkları kütüphane türlerine göre, anket sorularına yanıt verişlerinde anlamlı bir farklılık var mıdır?
- 5- Kütüphaneciler mesleklerini anlamlı ve kapsamlı bir biçimde tanımlamakta mıdır?
- 6- Kütüphanecilerin mesleklerini tanımlayışlarında mezun oldukları bölüm, mezun oldukları yıl, cinsiyet ve çalıştıkları kütüphane türüne göre anlamlı bir farklılık var mıdır?
- 7- Kütüphaneciler bir kurum olarak kütüphaneyi algılayışlarında belirledikleri tanımlar arasında mezun olunan yıl, bölüm, cinsiyet ve çalıştıkları kütüphane türüne göre anlamlı bir farklılık var mıdır?
- 8- Kütüphanecilerin bir bilim olarak, kütüphaneciliği tanımlayışlarında mezun oldukları yıl, mezun oldukları bölüm, cinsiyet ve çalıştıkları kütüphane türüne göre anlamlı bir farklılık var mıdır?
- 9- Meslekdaşların kütüphaneciliği bir teknik olarak algılayışlarında mezun oldukları yıl, bölüm, cinsiyet ve çalıştıkları kütüphane türleri açısından anlamlı bir farklılık var mıdır?
- 10- Kütüphanecilerin toplumun kütüphane kurumunu nasıl algıladığına belirtişleri mezun oldukları yıl, bölüm, cinsiyet ve çalıştıkları kütüphane türüne göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?
- 11- Kütüphanecilerin; toplumun bir meslek olarak kütüphaneciliği nasıl algıladığına değerlendirişlerinde mezun olunan bölüm, mezun olunan yıl, cinsiyet ve çalıştıkları kütüphane türüne göre anlamlı bir farklılık var mıdır?
- 12- Meslektaşların toplumda hakim olan kütüphaneci tipini değerlendirişlerinde mezun oldukları bölüm, mezun oldukları yıl, cinsiyet ve çalıştıkları kütüphane türüne göre anlamlı bir farklılık var mıdır?
- 13- Kütüphanecilerin mesleğin sorunlu bir meslek olup olmadığı konusundaki düşünceleri mezun oldukları yıl, mezun oldukları bölüm, cinsiyet ve çalıştıkları kütüphane türüne göre farklılık göstermekte midir?
- 14- Kütüphanecilerin; kütüphaneciliğe ait sorunların ana kaynağı olarak gördükleri üç faktörü ele alışları mezun oldukları yıl, cinsiyet ve çalıştıkları kütüphane türlerine göre farklılık göstermekte midir?
- 15- Kütüphaneciler mesleklerinin sorunlarını sağlıklı bir biçimde algılamakta mıdır?

16- Meslektaşların gösterdikleri sorunlara önerdikleri çözümler mezun oldukları bölüm, mezun oldukları yıl, cinsiyet ve çalıştıkları kütüphane türüne göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?

Araştırmamız Ankara ve Eskişehir il sınırları içerisindeki çeşitli türdeki kütüphanelerde 1988 yılında çalışan kırkbir (41) kütüphaneciyle sınırlanmıştır. Ayrıca bulguların geçerliliği kütüphanecilerin ankete verdikleri bilgilerin doğruluk derecesiyle sınırlıdır. Ankara ve Eskişehir dışındaki illerimizde çalışan kütüphaneciler araştırmanın kapsamı dışında tutulmuştur. Sözü ettiğimiz iki ilde de çalışma süresince kırkbir (41) kütüphaneciye ulaşılabilmıştır. Daha fazla sayıda ve ülke genelinde yaygın olarak anketi uygulayamamızın nedenleri arasında çalışmamız için -bize göre- yeterli sürenin olmayışı ve ulaştığımız kütüphanecilerden elde edeceğimiz verilerin araştırmamızın içeriği açısından istediğimiz sonuçlara bizi götüreceği düşüncesi gösterilebilir.

Bu sayıtlılara bağlı olarak denencemizi şu tümcelerle ifade edemekteyiz:

DENENCE

Kütüphaneciler; kütüphaneciliği bir bilim, bir teknik ve bir meslek olarak ayrı ayrı yeterince ayırdedici ve kapsamlı bir biçimde algılamamaktadırlar. Mesleğin sorunlarına ve çözümlerine ilişkin gözlem ve düşünceleri de sorunun kaynağını belirleyip çözmekten uzaktır. Sağlıklı değerlendirme yapabilen kütüphaneci sayısı oldukça azdır.

Alt problemlere bağlı denencelerimizi ise aşağıdaki şekilde sıralayabiliriz:

ALT DENENCELER

- 1- Anket uygulanan kütüphaneciler büyük çoğunlukla A.Ü. Kütüphanecilik Bölümü'nden mezundur.
- 2- Kütüphanecilerin mezun oldukları yıllarla, mezun olunan kütüphanecilik bölümü dağılımı arasında anlamlı bir farklılık vardır.
- 3- Meslektaşların cinsiyet dağılımları arasında anlamlı bir farklılık vardır.
- 4- Meslektaşların çalıştıkları kütüphane türlerine göre anket sorularına yanıt verişlerinde anlamlı bir farklılık yoktur.
- 5- Kütüphaneciler mesleklerini anlamlı bir biçimde tanımlarlar fakat tanımın kendisi ve içeriği o kadar kapsamlı değildir.

6- Kütüphanecilerin mesleklerini tanımayışları mezun oldukları bölüm, mezun oldukları yıl, cinsiyet ve çalıştıkları kütüphane türüne göre farklılık göstermez.

7- Kütüphaneciler, bir kurum olarak kütüphaneyi algılamakten belirledikleri tanımlar arasında mezun olunan yıl, bölüm, cinsiyet ve çalıştıkları kütüphane türüne göre anlamlı bir farklılık yoktur.

8- Kütüphanecilerin bir bilim olarak kütüphaneciliği tanımlayışlarında mezun oldukları yıl, mezun oldukları bölüm, cinsiyet ve çalıştıkları kütüphane türüne göre anlamlı bir farklılık yoktur.

9- Meslektaşların kütüphaneciliği bir teknik olarak algılayışlarında mezun oldukları yıl, bölüm, cinsiyet ve çalıştıkları kütüphane türüne göre anlamlı bir farklılık göstermemektedir.

10- Kütüphanecilerin; toplumun kütüphane kurumunu nasıl algıladığını belirteşleri mezun oldukları yıl, mezun oldukları bölüm, cinsiyet ve çalıştıkları kütüphane türüne göre anlamlı bir farklılık göstermez.

11- Kütüphanecilerin toplumun bir meslek olarak kütüphaneciliği nasıl algıladığını değerlendirişlerinde mezun olunan bölüm, mezun olunan yıl, cinsiyet ve çalıştıkları kütüphane türüne göre anlamlı bir farklılık yoktur.

12- Meslektaşların toplumda hakim olan kütüphaneci tipini değerlendirişlerinde mezun oldukları bölüm, mezun oldukları yıl, cinsiyete göre anlamlı bir farklılık yoktur. Fakat çalıştıkları kütüphane türüne göre anlamlı bir farklılık vardır.

13- Kütüphanecilerin mesleğin sorunlu bir meslek olup olmadığı konusundaki düşünceleri mezun oldukları yıl, mezun oldukları bölüm, cinsiyet ve çalıştıkları kütüphane türüne göre farklılık göstermez. Fakat kütüphanecilerin buldukları statü (yönetim kadrosu) açısından verilen yanıtlar farklılık gösterir.

14- Kütüphanecilerin; kütüphaneciliğe ilişkin sorunların ana kaynağı olarak gördükleri üç faktörü ele alışları mezun oldukları yıl, ve çalıştıkları kütüphane türüne göre anlamlı bir farklılık gösterir. Fakat cinsiyetleri ve mezun oldukları bölüme göre anlamlı bir farklılık göstermez.

15- Kütüphaneciler mesleklerine ait sorunları sağlıklı bir biçimde algılamamaktadırlar.

16- Kütüphanecilerin gösterdikleri sorunlara önerdikleri çözümler cinsiyet ve mezun oldukları bölüme göre farklılık göstermez. Fakat mezun oldukları

yıl ve çalıştıkları kütüphane türüne göre farklılık gösterir.

Yukarıda incelediğimiz denence ve alt denencelerimizin doğruluğunu kanıtlayabilmek için "Alan araştırması" yöntemini kullandık. Bunun nedeni, alan araştırmasında genellikle küçük bir grup, kişiler ve grup arasındaki belli bir konuyla ilgili düşünceler, varılan yargılar ve benzeri çalışma konusudur. Teknik olarak survey yönteminin tekniklerinden olan "anket tekniği" ni kullandık. Araştırma grubuna "anket tekniği" uygulayarak veri toplama yoluna gittik. Anket, bilindiği gibi; kalem, kâğıt yoluyla objenin, bireyin yada grubun kendisi hakkında bilgi vermesi şeklindedir. Bu tekniğin seçilmesine neden olarak verileri kolay, ucuz ve doğrudan elde etme kolaylığı gösterilebilir.

Araştırmamızın alanını, Ankara ve Eskişehir'de bulunan çeşitli türdeki kütüphanelerde çalışan kütüphaneciler oluşturuyorlar. Anket, Ankara ve Eskişehir illerindeki çalışmamız süresince ulaşabildiğimiz kütüphanecilere uygulanmıştır. Anket objesi olarak aldığımız grup 41 kişidir. Bunlardan 11 kişisi erkek, 30 kişisi kadındır. Anketlerden 1 tanesi Polatlı'da, 6 tanesi Eskişehir'de 34 tanesi ise Ankara'da dağıtılmıştır. Araştırmamızın sonuçları değişik illerimizde görev yapan kütüphaneciler için de genellenebilir. çünkü anket uygulanan kütüphanecilerin özellikle Halk ve Çocuk Kütüphanesi ile K.Y.Genel Müdürlüğü çalışanları çeşitli illerde görev yapmış kütüphanecilerdir.

Araştırma yapılırken belge ve yayınlardan elde ettiğimiz bilgileri anket sonuçlarından elde ettiğimiz verilerle birleştirerek vermeye çalıştık. Anket hazırlanırken araştırmamızın temel problemi ve alt problemleri göz önünde tutulmuştur. Anket açık ve kapalı uçlu soruların birlikte kullanılmasından oluşmuştur. Anketin ilk 4 sorusu ile kütüphanecilerin mezun oldukları kütüphane, bölümü, mezun oldukları yıl, cinsiyetleri ve çalıştıkları kütüphane türü sorgulanmıştır. Bu sorular ile kütüphanecilerin daha sonra karşılaştıkları sorulara verdikleri yanıtları değerlendirecek kategoriler oluşturulmaya çalışılmıştır.

Anketin 5. sorusundan itibaren ise kütüphanecilerin bir meslek, bir bilim, bir teknik olarak kütüphaneciliği tanımlayış biçimleri toplumun kütüphane ve kütüphanecilere bakışları konusunda düşündükleri ve bu alandaki sorunların çözümlerine ilişkin düşünceleri alınmaya çalışılmıştır.

Anketin örneği araştırmamızın ekler kısmında yer almaktadır.

Anket uygulamaları sonunda verilerin işlenmesine geçilmeden önce anketin açıklamalarımıza uygun doldurulup, doldurulmadığına bakılmıştır. Elde edilen veriler araştırmamızın amaçları gözönünde tutularak çözümlenmiştir.

Verilerin işlenmesinde sorulara verilen yanıtlar sayısal olarak ortaya konmuş ve bunların yüzdeleri hesaplanmıştır. Sonuçlar tablolar ile gösterilmiştir. Tabloları oluştururken mezun olunan kütüphanecilik bölümü, kütüphanecilerin cinsiyetleri, çalıştıkları kütüphane türleri, bölümlerden mezun oluş yılları gibi ayırıcı faktörler kullanılarak çözümlere varılmaya çalışılmıştır. Tablolar araştırmamızın içerisinde verilmiştir.

Araştırma boyunca Saim Kaptan'ın "Bilimsel Araştırma Teknikleri ve İstatistik Yöntemleri"⁴ adlı kitabının "Betimleme Yöntemleri" başlığı altındaki bilgilerden yararlandık. Ayrıca Cavit Orhan Tütengil'in "Sosyal Bilimlerde Araştırma ve Metod"⁵ adlı kitabının 125 ve 131. sayfalarındaki "Araştırmanın yürütülmesi ve yapılması" başlıklı bölümden yararlandık.

Araştırma için öncelikle Milli Kütüphane koleksiyonu ayrıca Türkiye Makaleler Bibliyografyası⁶ ile Türkiye Bibliyografyası⁷ taramıştır.

Ayrıca Türk Kütüphaneciler Derneği Bülteni⁸, Yeni Yayınlar⁹, Library Literature¹⁰, Library Information science abstracts¹¹ taramıştır.

Çalışmada kullandığımız terimlerin bize göre anlamlarını şöyle açıklayabiliriz;

Kütüphaneci : Herhangi bir Kütüphanecilik bölümünden mezun ve bir kütüphane türünde çalışan kütüphaneciyi tanımlar.

Denek : Anketimize katılan kütüphanecileri tanımlar.

Toplum : Kütüphanecinin hizmet sunduğu Türkiye toplumunu anlatır.

I. BÖLÜMÜN DİPNOTLARI

1. Özer Soysal, "Kütüphaneciliğimizin Ana Sorunları ve Okul Kütüphanesi" T.K.O.B. , XX , 3 (1971) 132. s.
2. M.Kemal Sevgisunar, Kütüphanecilik Bölümleri Öğrencilerinin Sosyal Durumları, Mesleğe Yönelişleri ve Meslek Üzerine Düşünceleri. (Basılmamış Ankara Üniversitesi Kütüphanecilik Bölümü Lisans Tezi, Ankara 1985)
3. Phyllis Lepon Erdoğan, Türkiye'de kütüphanecilik mezunlarının uğraşları ve statüleri. (Basılmamış Hacettepe Üniversitesi Kütüphanecilik Bölümü Doktora Tezi, Ankara 1977) XXI, 429 s.
4. Saim Kaptan, Bilimsel Araştırma Teknikleri ve İstatistik Yöntemleri. (Ankara Ayyıldız matbaası 1973) 63-78 ss.
5. Cavit Orhan Tütengil, Sosyal Bilimlerde Araştırma ve Metod.(Ankara Yayın Üretim Kooperatifi, 1981) 125-136 ss.
6. Türkiye Makaleler Bibliyografyası, Ankara, Milli Kütüphane, 1952
7. Türkiye Bibliyografyası, Ankara Milli Kütüphane, 1928
8. Türk Kütüphaneciler Derneği Bülteni, Ankara; Türk Kütüphaneciler Derneği, 1952-1987
9. Yeni Yayınlar Aylık Duyuru Bülteni, Ankara; Üniversite Mezunu Kütüphaneciler Derneği, 1955-1980
10. Library literature, Newyork H.W.Wilson Co.,1936-
11. Library Information Science Abstracts, London; Library Association, 1969-

ARAŞTIRMA KONUSUNUN İNCELENMESİ - İLGİLİ ARAŞTIRMA
VE YAYINLAR

Günümüzde insanlar için meslek seçimi çok önemlidir. Eskiden meslekler genellikle babadan oğula geçerdi. Örneğin; bir insanın babası çiftçi ise oğlu da çiftçi, babası berber ise oğul ya da oğullar da berber olurdu. Günümüz Türk kütüphanecilerinin ataları olan Hafızlı Kütüp'ler de mesleklerini genelde oğullarına devrederlerdi ve meslek babadan oğula devredilen geleneksel bir anlayışla sürer giderdi. Fakat toplumlarla birlikte toplumumuzun da yaşamış olduğu; bilimsel, teknolojik, toplumsal değişim ve gelişmeler bir çok yeni mesleklere yol açmıştır. Uçak, tren, taksi gibi uzaklıkları yakın eden araçlar ile değişik kültür ve toplumlara ait insanlar yaşadıkları yerleri kolay terk edebilmişler ve artık istedikleri işi arar olmuşlardır. Yeni gelişmeler sonucu ortaya çıkan meslek çeşitliliği insanları meslek seçimi konusunda bir çok olasılıkla karşı karşıya bırakmaktadır. Sözü-nü ettiğimiz meslek nedir? Meslek, sözlüklerde şu biçimlerde tanımlanmaktadır.

"1- Bir kimsenin hayatını kazanmak, geçimini sağlamak için seçerek kendisi verdiği iş ya da düşünce alan, uğraş, uğraşı. 2- Çığır. 3- Öğreti"¹

İnsan, ömrünün en verimli yıllarını seçtiği meslekte geçirmektedir, dolayısıyla seçtiği meslekte mutlu olmalıdır. Mutlu olabilmesi için de işin; kişinin ilgi ve yetenekleri doğrultusunda olması gerekir.² Buradan ortaya çıkan sonuç kişinin bir mesleği seçerken mesleğin kendisine sunabileceği ekonomik ve sosyal tüm koşulları bilmesi gerektiğidir. Eğer kişi sevmediği bir işte çalışırsa verimli olmadığı gibi hem kendisi psikolojik bir yıpranmaya uğrar hem de çevresinde rahatsızlık yaratabilir.

Günümüzde ortaöğretime kadar okuyabilen gençler ortaöğretim sonrası genellikle Yükseköğrenim görmeyi düşünmektedirler. Seçecekleri

üniversiter eğitim gerektiren mesleğin saygın, toplumsal statüsü yüksek ve bol kazançlı olmasını istemektedir.³ Bu durum, gençlerin tercihlerini genelde bu mesleklere yoğunlaştırmasına neden olmaktadır.

Üniversite Seçme ve Yerleştirme Sınavlarına girecek bir genç eğer kendi gözlemleri ve çevresinin önerisiyle belli tercihler yapmamışsa meslekleri tanıtan kaynaklara yönelmektedir. Biz incelediğimiz iki kaynaktaki⁴⁻⁵ Kütüphaneciliğin çekici olmayan bir meslek olarak tanıtıldığını gördük. Ayrıca daha önce yapmış olduğumuz çalışmamızda⁶ kütüphaneciliğin genelde tesadüfen seçilen bir meslek olduğunu görmüştük. Bu durum daha başlangıçta meslektaşların genelde kabul görmeyen bir mesleğe adım attıkları düşüncesiyle bir arayış içinde tedirgin kalmalarına yol açmaktadır. Daha sonra çeşitli nedenlerle meslekte çalışmak durumunda kalanlar genç insanları bu mesleğe, bu alana kolayca çağdırmamaktadırlar. Oysa herhangi bir meslekte insanlar enerjik ve zeki insanlara mesleklerini tanıtırken örneğin; "..... o halde gazetecilik mesleği dünyada var olan sanatların en zoru, en bırakılmazı, en derini, en renklisi, en etkilisi ve mutlaka en güzeldir."⁷ Diyebilmektedirler. Veya Öğretmenlikte olduğu gibi Devletin desteğini alabilmektedirler.⁸ Yazık ki bugün mesleği topluma ve gençlere tanıtılabileceğimiz bir hafta olan kütüphane haftası da gerçekte kütüphane kurumu ile toplumumuz arasındaki sağlıklı ilişki gözönünde bulundurularak başlatılmıştır. Yazık ki kütüphanecilerimiz de dahil bir çok kişi bu haftayı "Kütüphanecilik Haftası" olarak kutulamakta ve isimlendirmektedir. Oysa kütüphanecinin şimdiye kadar bir haftası olmamıştır. Kütüphane haftaları ise neredeyse kütüphanecilerden başka herkesin düşüncesini tartışabildiği bir hafta olagelmış, söylenen söz ve üretilen düşüncelerden ise genelde kamuoyunun haberi olmamıştır. Bu durumu sayın Özer Soysal şöyle dile getirmiştir; "Ancak bizdeki uygulama ve sonuçlarına bakılırsa, kütüphanecilerin kendi kendilerine çalıp söylediği yedi günlük bir sözlen olmaktan öte gittiği kuşkulu."⁹dur.

Kütüphanecilik zaman zaman değişik meslek mensuplarınca da toplumumuzda eleştiriler almıştır. Örneğin; " ... ciddi yazıların az okunduğu, bilhassa az tenkid edildiği memleketimizde, kütüphanecilik ve bibliyografyacılık gibi müntesiplerinin dahi himmet ve alâkasına muhtaç bu sahada bu neşriyatı ve tenkitleri memnuniyetle karşılamamaya imkân yoktur."¹⁰

Pek olumlu bir tablo çizmediğimiz kütüphanecilerimiz tarihimize içinde nasıl görülmüşler? Nasıl yaşamışlardır? Onların kendilerine bakış açıları nasıldır? Mesleki kişilikleri nasıl bir çizgi gösterir?

Bu konuda hemen iç açıcı bir örnek Molla Lütfî'dir. Molla Lütfî Fatih Sultan Mehmet'in Kütüphanecisidir. Araştırmacılar ondan şöyle bahsederler; "XV. yüzyılda medeni cesaretin en parlak örneğini veren ve sonunda bunu hayatı ile ödeyen Molla Lütfî'yi tanımak, ayrı bir önem taşımaktadır."¹¹ İsmail Saip Sencer'lere kadar uzayan uzun ve onurlu bir liste kolaylıkla verilebilir. Fakat bugün yurt dışına kaçırılan birçok eserin sorumlusunda yine Hafız-ı Kütüb'lerimizdir.¹²

Hafız-ı Kütüb olabilmek öyle kolay bir iş değildi, ondan beklenen birtakım meziyetler vardı. Bu meziyetler şunlardı: "... güven verici, doğru, bilgili, istidadlı, tavırları övülmeye değer, hoş yaradılışlı, dindar, güzel tutumları ile tanınmış, iyi ahlâklı, beğenilir vasıflı, seçkin, geçmiş durumları denenmiş kimseler olmaları istenmektedir."¹³ Çeşitli vakfiyelerde benzer meziyetlerin istendiği görülmektedir. Aldıkları maaş ta oldukça dolgundur. "... Kütüphanecilere ve yardımcılarına Konya'da kendilerini fazlasıyla geçindirecek bir maaş verildiği için görevliler başka vazife ile meşgul olmayacaklar..."¹⁴ denmektedir. Aldıkları maaş ise "...Bunu Hafız-ı Kütüb'e günde yüz, ikinci Hafız-ı Kütüb'e günde doksan akçe ..." ¹⁵ olarak söyleniyor. Diğer bir kaynakta ise "...Hafız-ı Kütüb'lerin yatacakları evler ve yiyecekleride sağlanmıştır. Türklerin paskalyaları sayılan bayramda ayrıca onlara 40 kuruşluk bir bahşiş de verilmektedir."¹⁶ Gündelikleri ise "Birinci 120, ikinci 100, üçüncü 90, dördüncü 80 akçe"¹⁷ dir.

Günümüzde ise kütüphaneciler uzunca bir süredir "maddi gelirlerinden şikayetlerini dile getirmişlerdir. O.Üstün Yıldırım'ın Yeni Yayınlar'ın Haziran 1975 sayısında yayımlanan "yan ödemeler, kütüphaneciler ve Yöneticileri" adlı yazısında bu konuya iyi bir örnek oluşturur.¹⁸ Daha sonra kütüphaneciler üzerinde bir çalışma yapan Phyllis Lepon Erdoğan'ın çalışmasında¹⁹ bu konudan söz edilmiştir. Kütüphanecilerin yurtdışındaki maddi durumlarını izleyebilmek ise mümkündür. Library Journal²⁹ adlı Amerikan kütüphanecilik dergisi her yıl kütüphanecilerin girdikleri işleri, aldıkları maaşları gösteren raporlar yayınlar. Daha birçok kütüphanecilikle ilgili yayın bu çalışmayı yapar. Bu konuya örnek bir makale olarak Haslam'ın makalesi gösterilebilir. Makalede dört kütüphane türünde çalışan, yeni başlayan ve tecrübeli kütüphanecilerin 1965, 1970 ve 1975 yıllarındaki en az ve en çok aldıkları maaş belirtilmektedir.

Ülkemizde Fehmi Ethem Karatay ilk çalışmalarından beri kütüphaneciliğin çok önemli ve değerli bir meslek olduğunu belirtmiş, kütüphanecilerin taşıması gereken meziyetler arasında; Kütüphaneciliği sevmesi, okumayı sevmesi, okuyuculara iyi davranması, güzel yazı yazabilmesi gibi özellikler sayılmıştır.²² Günümüzde bir kütüphanecinin taşıması gereken özellikleri ise O.Tekin Aybağ,²³ gerekli teorik bilgilerle donanmak, uygulamasını yapmak, literatür ve mesleki çalışmaları izlemek, insan ilişkilerini güçlendirmek, belgeleme uzmanı olmak, biçiminde sıralıyor. Yazık ki anketi incelediğimiz bulgular ve yorum kısmında göreceğiz, kütüphanecilerimizin yaptığı kütüphaneci, kütüphane tanımları genelde 60 yıl önceki Fehmi Edhem bey'in tanımından pek farklı değildir.

Kütüphaneciliğin bir bilim dalı olarak ülkemizde yer alması ve kütüphanelerimizin düzenlenebilmesi için bunun bir zorunluluk olduğu tartışmaları 1930'lu yıllarda gündeme gelmiştir. Bu tartışmaları başlatanların arasında Sayın Adnan Cahit Ötügen'de vardır.²⁴ Ötügen kütüphanecilik eğitiminin Üniversite üstü olmasını savunmaktadır.

Osmanlı İmparatorluğunun dağılma yıllarında Hafız-ı Kütüb'ler

de kendini gösteren çöküş o çalışkan Hafız-ı Kütüb imajını yıkmıştır. Başka hiçbir iştebaşarılı olamayanların yaptığı bir iş sayılagelmıştır. "Kütüphanecilik mesleği bibliyografya meşguliyeti, dökümantasyon iştigali başka yerlerde vazife bulamamış kimselerin tesadüfi bir işi değildir ve olamaz."²⁵ Biçimindeki ibare 1953 yılında yazılmıştır. Demek ki geçen süre içinde bu imaj değişmemiştir.

İnsanlar toplumda hemen her mesleği belli imajlar ile bütünleştirirler; Sevecen Noel baba, güleryüzlü hemşire, hasis tefeci gibi. Kütüphanecilerin toplumumuzda tanınışı ise 1969 yılında şöyle tanımlanmıştır. "... Kütüphanecilik alanında atılan olumlu adımlara rağmen, kütüphanecinin görev ve nitelikleri hakkında toplum olarak sahibi bulunduğumuz anlayış ve tecrübeyi geçmişin Hafız-ı Kütüb'ünden çok daha farklı imiş gibi göstermek kanaatimizce mübalağalı olacaktır. Çoğumuzun nazarında kütüphaneci halâ raftan kitap alıp vermekten başka işi olmayan yahut bütün mesaisini kitap temizlik ve tanzimine hasretmiş kendi dünyasında yaşamaya kararlı, çevresine karşı ekseriya huysuz ve zaman zaman mütehakkim bir prototiptir."²⁶ Yıl 1988'dir aradan yaklaşık 19 yıl geçmesine rağmen toplumumuzdaki bu genel bakış değişmemiştir. Fakat bu alanda geniş sayılabilecek bir yayın birikimi sağlanmıştır. Daha önce yaptığımız seminer çalışmasında da ²⁷ Shaffer'ın profesyonel mesleğin ölçütleri için saptadığı faktörler²⁸ ile kütüphaneciliği hala gelişimini tamamlamaya çalışan bir meslek olarak tanımlamıştık. Konunun yazılara yansıyan çalışma ile ilgili yönünü kısaca inceledikten sonra uyguladığımız anketin değerlendirmesine geçebiliriz.

II. BÖLÜMÜN DİPNOTLARI

- 1- Türkçe Sözlük 6. Basım (Ankara, T.D.K., 1981) 566 s.
- 2- İnci N.Yılanlıoğlu - Elmas Ünlü "İlgililer ve Meslek Seçimindeki rolleri" Milli Eğitim 2 (21-22 Aralık 1975), 4-8 s.s.
- 3- Bu konuda bilgi isteyenler 12S Wood worth - M.R.Sheehan Meslek Seçimi Çev.Remzi (Ankara, M.E.B. 1962) 26 s. adlı esere başvurabilirler.
- 4- Yıldız Kuzgun, "Üniversite Adaylarına Meslekleri Tanıtma Rehberi" (Ankara, Uner yayınları, 1980) VIII+128 s.
- 5- Milliyet Üniversiteye Giriş hazırlık kitabı (İstanbul, Modern Eğitim Fen Dersanesi, 1986) 68-70 s.s.
- 6- M.Kemal Sevgisunar, Kütüphanecilik Bölümleri Öğrencilerinin sosyal durumları, mesleğe yönelişleri ve meslek üzerine düşünceleri. (Basılmamış Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Kütüphanecilik Bölümü Lisans Tezi, Ankara 1985) 70 s.
- 7- Mehmet Onbaşıoğlu "Gazetecilik ve Gazetecilik okulları" Turizm 11. yıl 11 cilt (88, Eylül 1968) 20 s.
- 8- Öğretmenler günü, maaşta özel bir zam gibi.
- 9- Özer Soysal "Neyin Nesi?" Cumhuriyet (24 Mart 1986) 2 s.
- 10- Yaşar Karayalçın "Kütüphane ve Bibliyografiya meselelerimiz. (Tenkidlere cevap)" T.K.D.B. VI.C. (3, 1957) 61-81 s.s.
- 11- Hakkı Şinasi Çoruh, "Fatih'in kütüphane memuru, büyük Türk Ansiklopedisti Molla Lütfî " Türk Kültürü X,7(115, mayıs 1972) 35-42 s.s. (435-442s.s.)
- 12- Mustafa Yazıcı "Tanzimattan sonra ve Maarif Nezareti zamanında Kütüphanecilerin İdaresi" Türk Birliği 3 (26 Mayıs 1968) 11-12 s.
- 13- Müjgan Cunbur "Yusufağa Kütüphanesi ve Kütüphane Vakfiyesi" Tarih Araştırmaları Dergisi 1 (1, 1963) 203-217 s.s.
- 14- A.g.m.
- 15- A.g.m.
- 16- Cunbur, Müjgan "I.Abdülhamid Vakfiyesi ve Hamidiye Kütüphanesi" Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Dergisi XXII, (1-2, Ocak-Haziran 1964), 17-69+1 s.s.

- 17- A.g.m.
- 18- O.Üstün Yıldırım " Yan ödemeler; kütüphaneciler ve yöneticileri" Yeni Yayınlar XX: 201 (6, 1975) 229-230
- 19- Phyllis Lepon Erdoğan, A.g.e.
- 20- Library Journal- A.g.e.
- 21- D.O.Haslam " Salaries of Professional Librarians 1965-75: a 10 year review." Library Association Record 77 (11 november 1975) 264-265 s.s.
- 22- Fehmi Edhem Karatay. " Kütüphanecilik, Kitabiyat, Tasnif-i Asari Kavaidi" (İstanbul, 1341-1342)
- 23- O.Tekin Aybağ. " Kütüphaneciliğimizde gerekli aşamalar". T.K.D.B. XXIII (1,1974) 23-24 s.s.
- 24- Adnan Cahit Ötüken. " Kütüphanelerimizi nasıl düzelteceğiz" Yücel, VII (38,Nisan 1938) 60-62 s.s.
- 25- Türker Acaroğlu, "Kütüphanecilik öğretimi bakımından memlekette neler yapabiliriz" Hürses, (6 Ağustos 1953) 2 s.s.
- 26- Özer Soysal. Çağdaş Eğitim ve Türkiye'de okul kütüphanesi, (Ankara, Güven Matbaası, 1969) 8-9 s.s.
- 27- M.Kemal Sevgisunar. Kütüphanecilik mesleği ve öğrenciler.(Basılmamış A.Ü.Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Semineri, Ankara, 1976) 17+1 s.
- 28- Dale Eugene Shaffer. The maturity of librarianship as a profession (Metuchen, N.J. The Scorecrow Press, Inc., 1968) 18-20 s.s.

BULGULAR VE YORUM

Araştırmamızın temelini oluşturan anket çalışmasını değerlendirirken şöyle bir yöntem izlemeye çalıştık; Öncelikle soruya verilen yanıtlardan oluşan tablolar her soru değerlendirmesinin önünde ve ayrı bir sayfada yer aldı. Tablolar önce genel ve daha sonra; mezun olunan kütüphanecilik bölümü, cinsiyet, mezun olunan yıl ve çalışılan kütüphane türü gibi faktörlere göre ayrımlanarak düzenlendi. Tablolar oluşturulurken ayrıntılı fakat küçük tablolar oluşturulmaya çalışıldı. tabloları çalışmanın ekler bölümünde vermedik. Bunun nedeni araştırma incelenirken kullanıcının sonuçları hemen görebilmesi düşüncesidir. Her soru bir bölüm gibi ele alındı ve bir değerlendirmenin bittiği sayfanın kalan kısmında diğer bir soru değerlendirmesi ele alınmadı.

Kütüphanecilik Bölümü	Ankete katılan örnek sayısı	%
A.Ü.K.B	32	78.04
H.Ü.K.B	9	21.86
İ.Ü.K.B	-	-
Toplam	41	100

1. Sorudan amacımız ankete katılan kütüphanecilerin ülkemizdeki hangi kütüphanecilik bölümünden mezun olduğunu ortaya çıkarmaktır. Değerlendirme sonucunda birinci tablodan da görüleceği gibi anketörlerimizin 32 (%78.04) tanesi A.Ü.Dil ve Tarih Coğrafya Fakültesi Kütüphanecilik Bölümü mezunudur. 9 (% 21.96) tanesi ise H.Ü.Edebiyat Fakültesi Kütüphanecilik bölümü mezunudur. Ankete toplam 41 kişi katılmıştır. İ.Ü.Kütüphanecilik Bölümü mezunlarına ise anket uyguladığımız yerlerde rastlayamadık. Mezun oldukları bölüme göre kütüphaneciler arasında anlamlı bir yayılma vardır. Bunun nedeni ise A.Ü. sine bağlı bölüm yaklaşık 34 yıldır kütüphaneci mezun etmektedir. H.Ü. Kütüphanecilik Bölümü ise 1975 yılından beri mezun vermektedir. Daha sonraki tablolar incelendiğinde görülecektir ki H.Ü. nin mezunları genelde 80'li yıllarda yoğunlaşmıştır.

Ayrıca bu soruya sorarak kütüphanecilerin daha sonraki sorulara verdikleri yanıtların mezun oldukları bölüme göre değişip değişmediğini ortaya çıkarmaya çalıştık.

Bu durum daha sonra diğer soruları 1. soruya göre değerlendirdiğimizde daha açık ortaya çıkacaktır.

2. SORU DEĞERLENDİRİLMESİ

Mezun olunan yıl	Denek sayısı	%
1954 - 1959	1	2,46
1960 - 1969	7	17,06
1970 - 1979	5	12,19
1980 -	28	68,29
TOPLAM	41	100

İkinci sorumuz kütüphanecilerin mezun oldukları yılları öğrenmek amacıyla sorulmuştur. Böylece kütüphanecilerin mezun oldukları yılların anketteki diğer sorulara verilen yanıtlara etkili olup olmadığını öğrenmeye çalıştık.

Biz 1950'li yıllarda mezun olmuş bir kütüphanecinin bugün emekli olacağı düşüncesi ile seçeneklerimiz arasına almamıştık. Fakat anket uygulamamız sonucunda Milli Kütüphane'de çalışan 1958 mezunu bir (% 2.46) kütüphanecinin halen çalışmakta olduğunu gördük.

1960'lı yıllarda mezun 7 (% 17.06) kütüphaneci vardır. 1970'li yıllarda mezun 5 (% 12.19), 1980'li yıllarda mezun 28 (% 68.29) kişi vardır. Görülmektedir ki yığılma 1980'li yıllardadır. Bu duruma neden olarak H.Ü.'nden de kütüphaneci mezun edilmeye başlanması ile piyasadaki kütüphaneci sayısının artışı gösterilebilir.

Ayrıca kütüphanecilerin bir çoğunun meslekte ilk yılları olduğu da meslektaşların mesleklerini tanımak amacıyla veya ekonomik zorlamalarla çoğunlukla çalışmayı tercih etmeleriyle de açıklanabilir.

3. SORUNUN DEĞERLENMESİ

Cinsiyet	Denek sayısı	%
Erkek	12	29,26
Kadın	29	70,74

Mezun olunan kütüphanecilik Bölümü	Erkek		Kadın		Teplam	
	Denek sayısı	%	Denek sayısı	%	Denek sayısı	%
A.Ü.K.B	28	25	24	75	32	100
H.Ü.K.B	5	55,55	4	44,45	9	100

3. sorumuz ile meslektaşların cinsiyet dağılımlarını öğrenmeye çalıştık. Bu soru ile meslekte çalışan kütüphanecilerin erkek ve kadın dağılımları ortaya çıkacaktı. Böylece genelde hep söylenen kütüphanecilikte kadınların daha çok çalışıp çalışmadığını ortaya koymaktı. Yaptığımız ankette 12 (% 29,26) erkek 29 (% 70,74) bayanın çalıştığını gördük. Bu durumu şöyle açıklayabiliriz; Kütüphanecilerin genelde almış oldukları ücretlerin düşüklüğü. Ülkemizdeki yaygın olan aile yapısı gereği erkek arkadaşların ev geçindirme sorumluluğunu daha çok almaları fakat bu ücret yetmeyince daha paralı işlere yöneldikleri şeklindedir. Dolayısı ile meslektaşların cinsiyet dağılımları arasında anlamlı bir farklılık vardır. Meslektaşların cinsiyet dağılımlarının mezun olunan bölümlere göre dağılımı ise şöyledir; A.Ü. erkek 8 (% 25) kadın 24 (% 75), H.Ü. erkek 5 (% 55,55) kadın 4 (% 44,45)

4. SORUNUN DEĞERLENMESİ

Çalışılan kütüphane türü	Denek sayısı	%
Milli Kütüphane	12	29,26
T.B.M.M Küt.ve Dok. Merkezi	—	—
Enformasyon Merkezi	—	—
Arşiv	—	—
Üniversite Küt.	14	34,16
Halk ve Çocuk Küt.	4	9,76
Özel Araş. Küt.	—	—
Diğer (Kütler ve Yay.Genel Müd Araş. Gör.)	11	26,82
Toplam	41	100

Bu soru ile ankete uygulama imkânı bulduğumuz kütüphanecilerin çalıştıkları kütüphane türlerini saptamaya çalıştık. Sonunda şöyle bir dağılım saptadık; 12 (% 29.26) kişi Milli Kütüphane'de, 14 (% 34.16) kişi Üniversite Kütüphanesinde, 4 (% 9.76) kişi Halk ve Çocuk Kütüphanesinde, Diğer seçeneğimizi işaretleyen Kütüphaneler ve Yayınlar Genel Müdürlüğünde çalışan 10 kişi, Araştırma Görevlisi 1 kişi olmak üzere toplam 11 (% 26.82) kişidir. Bu soruyu sormaktaki amacımız değişik türdeki kütüphanelerde çalışan kütüphanecilerin meslekle ilgili sorulara farklı yanıtlar verebileceği düşüncesi idi.

Tablo 5

Meslek olarak Kütüphanecilik Tanımları.	DENEK SAYISI	%
a) Bilgi kaynakların toplumun hizmetine -----	3	7,32
b) İnsanla ürettiği her türlü bilgi kaynağı -----	30	73,17
c) Meslek olarak kütüphanecinin yaptığı iştir.	-	-
d) Kütüphaneden yararlanmanın en kısa yoldur -----	3	7,32
e) Varoluş amacı insan kendisi -----	5	12,19
TOPLAM	41	100

Tablo :V-1

Tanımlar	A.ü		H.ü	
	Denek sayısı	%	Denek sayısı	%
a) Bilgi kaynaklarının toplamı ---	3	9,38	—	—
b) İnsanın ürettiği her türü ---	25	78,12	6	66,67
c) meslek olarak kitap ---	—	—	—	—
d) kütüphaneden yararlanılana ---	2	6,25	1	11,11
e) Varoluş amacı ---	2	6,25	1	11,11
f) Diğer	—	—	1	11,11
Toplam	32	%100	9	%100

Tablo :V-2

Tanımlar	YILLAR							
	1950-1959		1960-1969		1970-1979		1980 -	
	Denek sayısı	%	Denek sayısı	%	Denek sayısı	%	Denek sayısı	%
a) Bilgi kaynaklarının toplamı ---	—	—	—	—	—	—	3	10,71
b) insan ürettiği her türü ---	1	100	7	100	4	80	19	67,86
c) meslek olarak kütüphanelerin ---	—	—	—	—	—	—	—	—
d) kütüphaneden yararlanılana ---	—	—	—	—	—	—	3	10,71
e) Varoluş amacı insan ---	—	—	—	—	1	20	3	10,71
f) Diğer	—	—	—	—	—	—	—	—
Toplam	1	%100	7	%100	5	%100	28	%100

Tablo :V-3

Tanımlar	CİNSİYET			
	Erkek Denek sayısı	%	Kadın Denek sayısı	%
a) Bilgi kaynaklarını toplumun hizmetine --	2	16,66	1	3,44
b) İnsan ürettiği her türkü --	7	58,34	23	79,33
c) Meslek olarak kütüphanelerin yaptığı ---	-	-	-	-
d) Kütüphanelerden yararlananların --	-	-	3	10,34
e) Varoluş amacı insan ---	2	16,66	2	6,89
f) Diğer	1	8,34	-	-
Toplam	12	% 100	28	% 100

Tablo :V-4

Tanımlar	Milli Küt.		Üniversite		Halk ve Çocuk		Diğer	
	Denek sayısı	%	Denek sayısı	%	Denek sayısı	%	Denek sayısı	%
a) Bilgi kaynaklarını toplumun hizmetine --	-	-	-	-	-	-	3	27,27
b) İnsan ürettiği her türkü --	10	83,34	9	69,23	4	100	7	63,64
c) Meslek olarak kütüphanelerin ---	-	-	-	-	-	-	-	-
d) Kütüphanelerden yararlananların --	-	-	2	-	-	-	1	9,09
e) Varoluş amacı insan ---	2	16,66	2	-	-	-	-	-
f) Diğer	-	-	-	-	-	-	-	-
Toplam	12	100	13	100	4	100	11	100

5. soruda meslektaşların bir meslek olarak kütüphaneciliği nasıl algıladıklarını öğrenmeye çalıştık. Yarı kapalı uçlu bu sorumuzun sayısal dağılımı şöyledir.

Bilgi kaynaklarına toplumun hizmetine sunan bir meslek seçeneğini işaretleyen 3 (% 7.32) kişidir.

İnsanın ürettiği her türlü bilgi kaynağı yada bilginin kendisini toplayan bunları belirli bir sisteme göre depolayan ve günümüz yada geleceğin insanının hizmetine sunabilecek şekilde saklayan kurum ve insanların çalışma kural ve ilkelerini belirleyen bir meslektir seçeneğini işaretleyen 30 (% 73.17) kişidir.

" Meslek olarak Kütüphanecinin yaptığı bir iştir" seçeneğini kimse işaretlememiştir.

Kütüphaneden yararlananların en kısa yoldan çabuk ve ucuz bilgiye ulaşmasını sağlayan bir meslektir. 3 (%7.32) kişidir.

Varoluş amacı insanın kendisi olan mesleki ve insani açıdan geniş bir birikim gerektiren bir meslektir. 5 (% 12.19) kişidir.

Diğer yanıtını ise kimse doldurmamıştır.

Bu sorunun seçeneklerini oluştururken yaptığımız ön ankette meslektaşların verdiği tanımları geliştirdik. Sonuçta da görüldüğü gibi meslektaşlar en ayrıntılı gördükleri ikinci yanıtta yağılma göstermişlerdir.

H.Ü. nden mezun olan kütüphanecilerin meslek olarak kütüphaneciliği tanımlayışları şöyle bir dağılım gösterir. a) Bilgi kaynaklarına işaretlenmemiş, b) İnsanın ürettiği her türlü 6 (% 66.67) kişidir, c) Meslek olarak kütüphanecinin işaretlenmemiş, d) Kütüphaneden yararlananların en kısa yoldan çabuk ve ucuz 1 (% 11.11) kişi, e) Varoluş amacı 1 (% 11.11), e) Diğer tanımına ise kimse doldurmamış. H.Ü. mezunu arkadaşlar da ikinci seçenekte yoğunlaşmışlardır.

A.Ü.Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi mezunu kütüphanecilerin meslek olarak kütüphaneciliği tanımlayışları ise şöyle bir dağılım gösterir. a) Bilgi kaynaklarına toplumun 3 (% 9.38) kişi, b) İnsanın ürettiği 25 (% 78.12) kişidir, c) Meslek olarak şakka işaretlenmemiştir. d) Kütüphaneden yararlananların 2 (% 6.25) kişi, e) Varoluş amacı insanın kendisi olan mesleki 2 (% 6.25) kişidir,

f) Diğer, şıkki ise işaretlenmemiştir.

Buradan A.Ü. ve H.Ü. mezunlarının kütüphaneciliği tanımlayışlarının bir farklılık göstermediği sonucuna çıkartabiliriz.

Mezun olunan yıla göre meslektaşların kütüphaneciliği tanımlayış yıllarını incelersek şöyle bir dağılım gösterir.

1980'li yıllar

- a) Bilgi kaynaklarını = 3 (%10.71) kişi,
 b) İnsanın ürettiği = 19 (%67.87) kişi,
 c) Meslek olarak = İşaretlenmemiş
 d) Kütüphaneden yararlananların = 3 (%10.71) kişi
 e) Varoluş amacı insanın = 3 (%10.71) kişi
 f) Diğer ise işaretlenmemiştir.

Görüldüğü gibi genel sonuçlardan farklı bir değerlendirme göstermemiştir.

1970'li yıllar

- a) Bilgi kaynaklarını = İşaretlenmemiş
 b) İnsanın ürettiği her türlü = 4 (% 80) kişi
 c) Meslek olarak = İşaretlenmemiş
 d) Kütüphaneden yararlananların = İşaretlenmemiş
 e) Varoluş amacı insanın = 1 (% 20) kişi
 f) Diğer ise işaretlenmemiş.

1970'li yılların dağılımı da genel dağılımdan bir farklılık göstermez.

1960'li yılların dağılımı da şöyledir:

- a) Bilgi kaynaklarını = İşaretlenmemiş
 b) İnsanın ürettiği = 7 (% 100) kişi
 c) Meslek olarak = İşaretlenmemiş
 d) Kütüphaneden yararlananların = İşaretlenmemiş
 e) Varoluş amacı = İşaretlenmemiş
 f) Diğer = İşaretlenmemiş

Kütüphaneciliği bir meslek olarak değerlendirirken kütüphanecilerin mezun oldukları yıllara göre meslek tanımları değişmemektedir.

1950'li yıllarda mezun kütüphanecinin tamamı da ikinci seçenekte yoğunlaşmıştır.

Bu soruya verilen yanıtların cinsiyete göre dağılıp dağılmadığını görmek için yaptığımız değerlendirmenin sonuçları şöyledir.

Erkekler

- a) Bilgi kaynaklarını = 2 (% 16.66) kişi
 b) İnsanın ürettiği = 7 (% 58.34) kişi
 c) Meslek olarak = İşaretlenmemiş
 d) Kütüphaneden yararlananların = İşaretlenmemiş
 e) Varoluş amacı = 2 (% 16.66) kişi
 f) Diğer = Cevap verilmemiş
 1 (% 8.34) kişi.

Kadınların bu mesleği değerlendirmeleri şöyledir.

- a) Bilgi kaynaklarını = 1 (% 3.44) kişi
 b) İnsanın ürettiği = 23 (% 79.33) kişi
 c) Meslek olarak = İşaretlenmemiş
 d) Kütüphaneden yararlananların en kısa = 3 (% 10.34) kişi
 e) Varoluş amacı = 2 (% 6.89) kişidir.

Kadın meslektaşlarının mesleği tanımlayışları değişik şıklara yayılmış gibi gözüksede gerçekte yayılma ikinci seçenektedir. Bu da bize meslektaşların kütüphaneciliği tanımlarken cinsiyetlerinin herhangi bir farklılık yaratmadığını gösterir.

Değişik kütüphanelerde çalışanların mesleği tanımlayışlarının değişip değişmediğini görmek amacıyla kütüphanecilerin çalıştıkları kütüphane türlerini baz alarak da değerlendirmeler yaptık bu değerlendirmeler şöyledir.

Diğer ve Araştırma Görevlisi

- a) Bilgi kaynaklarını = 3 (% 27.27) kişi
 b) İnsanın ürettiği = 7 (% 63.64) kişi
 c) Meslek olarak = İşaretlenmemiş
 d) Kütüphaneden yararlananların = 1 (% 9.09) kişi
 e) Varoluş amacı = İşaretlenmemiş
 f) Diğer = İşaretlenmemiş.

Halk ve Çocuk Kütüphanesini işaretleyenlerin 4 (% 100) ü de insanın ürettiği tanımına işaretlemiştir.

Üniversite kütüphanesinde çalışan kütüphanecilerin mesleği

tanımlayışlarının değerlendirmesi aşağıdaki gibidir.

- a) Bilgi kaynaklarını = İşaretlenmemiş
- b) İnsanın ürettiği = 9 (% 64.28) kişi
- c) Meslek olarak = İşaretlenmemiş
- d) Kütüphaneden yararlananların = 2 (% 14.28) kişi
- e) Varoluş amacı = 2 (% 14.28) kişi
- f) Bir kişi de bu soruya yanıt vermemiş 1(% 7.16)kişi

Milli Kütüphane'de çalışan kütüphaneciler

- a) Bilgi kaynaklarını = İşaretlenmemiş
- b) İnsanın ürettiği = 10 (% 83.34) kişi
- c) Meslek olarak = İşaretlenmemiş
- d) Kütüphaneden yararlananların = İşaretlenmemiş
- e) Varoluş amacı = 2 (% 16.66) kişi

Araştırma sonucuna göre kütüphanecilerin çalıştıkları kütüphane türlerine göre kütüphanecilik mesleğini tanımlayışları değişmemektedir. Bu tanımlar onlara yeterli gelmiş daha ayrıntılı bir tanım yazma gereği duymamışlardır.

Kurum olarak kütüphanecilik tanımı.	Denek sayısı	%
a) kütüphane kitap ve benzeri materyalin ---	7	17,07
b) kütüphane belirli bir kesimin veya herkesin ---	18	43,91
c) Bilgi kaynaklarının toplandığı --	15	36,58
d) diğer	1	2,43
Toplam	41	% 100

Tablo :VI-1

Tanımlar	A.Ü		H.Ü	
	D.S.	%	D.S.	%
a) kütüphane kitap ve benzeri materyalin ---	6	18,75	1	11,11
b) kütüphane belirli bir kesimin veya herkesin ---	17	53,12	1	11,11
c) Bilgi kaynaklarının toplandığı ---	8	25	7	77,78
d) diğer	1	3,13	—	—
Toplam	32	% 100	9	% 100

Tablo :V1-2

Tanımlar	YILLAR							
	1950-1959		1960-1969		1970-1979		1980 -	
	Denek sayısı	%	Denek sayısı	%	Denek sayısı	%	Denek sayısı	%
a) kütüphane kitap ve benzeri mat.---	1	100	2	28,57	1	20	3	10,73
b) kütüphane belirli bir kesimin veya herkesin ---	-	-	5	71,43	2	40	11	39,08
c) Bilgi kaynaklarının toplandığı ---	-	-	-	-	2	40	13	46,42
d) diğer.	-	-	-	-	-	-	1	3,57
Toplam	1	100	7	100	5	100	28	100

Tablo :V1-3

Tanımlar	Kadın		Erkek	
	Denek sayısı	%	Denek sayısı	%
a) kütüphane kitap ve benzeri mat.---	4	13,79	3	25
b) kütüphane belirli bir kesimin veya herkesin ---	13	44,84	5	41,66
c) Bilgi kaynaklarının toplandığı ---	12	41,37	3	25
d) diğer.---	-	-	1	8,34
Toplam	29	100	12	100

Tablo :VI-4

Tanımlar	KURULUŞLAR							
	Milli Kütüphane		Üniversite		Halk		Diğer	
	Denek sayısı	%	Denek sayısı	%	Denek sayısı	%	Denek sayısı	%
a) kütüphane kitap ve benzeri mat. -	2	16,66	1	7,15	1	25	3	27,27
b) kütüphane belirli bir kesimin veya herkesin ---	5	41,67	6	42,85	2	50	5	45,46
c) Bilgi kaynaklarının toplandığı ---	5	41,67	6	42,85	1	25	3	27,27
d) diğer: -	-	-	1	7,15	-	-	-	-
Toplam	12	100	14	100	4	100	11	100

6. SORUNUN DEĞERLENMESİ

Kütüphanecilerin görev yaptıkları ortam olan kütüphaneleri genel anlamda nasıl tanımladıkları bizim için ayrı bir merak konusuydu. Biz her soruda olduğu gibi bu soruya ait seçenekleri de ön anket sonucu oluşturduk. Fakat seçenekler incelendiğinde bu tanımlar kütüphanecilerimizin, kütüphaneciliği nasıl algıladıklarına da ortaya koyar. Bu sorunun genel dağılımı şöyledir.

- a) Kütüphane kitap ve benzeri = 7 (% 17.07) kişi
- b) Kütüphane belirli bir kesimin =18 (% 43.91) kişi
- c) Bilgi kaynaklarının =15 (% 36.58) kişi
- d) Diğer = Kütüphane kurumu toplumun ayrılmaz bir parçası olarak eğitimi ve kültürü yönlendiren, kendi hizmetinde olmayıp toplumun hizmetinde olan bir kurumdur. = 1 (% 2.43) kişi.

Görüldüğü gibi seçenekler dışında verilmiş bir tek tanım vardır. Genellikle yığılma bilinen genel tanımlarda yoğunlaşmıştır. Ama bu tanımların kütüphaneye yüklediği işlev, tanımlara göre değişiklik gösterir. Örneğin ikinci soru olan b) sıklıkla incelersek "her türlü basılı materyali toplayan ve bunları kullanışlı bir sistemle okuyuculara sunan bir kuruluştur" şeklindeki alıntıdan kütüphane materyali olarak sadece basılı materyallerden söz edildiğini, oysa bugün kütüphanelerimizin basılı olmayan birçok materyali de (tablolar, heykeller, basılmamış bilgi kaynakları, üretilmekte olan bilgi) hizmete sunduğunu görmekteyiz. Yani görünüm olarak bu tanım eksiktir. Ama bu tanıma 18 (% 43.91) kütüphaneci işaretlemiş ve en yoğun yığılma bu seçenekte olmuştur. Bu da bize kütüphanecilerin literatürü ve mesleki çalışmalarını yeterince izlemediklerini gösterir. Bilgi kaynaklarının toplandığı, saklandığı, düzenlendiği ve hizmete sunulduğu kurumdur seçeneğini = 15 (% 36.58) kişi işaretlemiştir. bu nispeten daha kapsamlı bir algılamayı gösterir.

A.Ü. mezunlarının kütüphane tanımına ilişkin dağılımları şöyledir.

- a) Kütüphane kitap ve benzeri = 6 (% 18.75) kişi
- b) Kütüphane belirli bir kesimin =17 (% 53.12) kişi
- c) Bilgi kaynaklarının =17 (% 25) kişi

d) Diğer = 1 (% 3.12) kişi.

H.Ü. mezunlarının kütüphane tanımına ilişkin dağılımları şöyledir.

- a) Kütüphane kitap ve benzeri = 1 (% 11.11) kişi,
- b) Kütüphane belirli bir kesim = 1 (% 11.11) kişi,
- c) Bilgi kaynaklarının = 7 (% 77.78) kişi,
- d) Diğer = İşaretlenmemiştir.

Görüldüğü gibi değişik bölümlerden mezun olsalar da kütüphanecilerin kütüphane kurumu konusundaki tanımları seçişleri farklılık göstermemektedir.

Kadın ve erkek kütüphanecilerin kütüphaneyi tanımlayışlarında herhangi bir farklılık olup olmadığını incelediğimizde şöyle bir dağılım elde ettik.

Kadın kütüphanecilerin tercihleri;

- a) Kütüphane kitap ve benzeri materyalin = 4 (% 13.79) kişi,
- b) Kütüphane belirli bir kesimin = 13 (% 44.84) kişi,
- c) Bilgi kaynaklarının = 12 (% 41.37) kişi,
- d) Diğer = İşaretlenmemiştir.

Erkek kütüphanecilerin tercihleri;

- a) Kütüphane kitap ve benzeri = 3 (% 25) kişi,
- b) Kütüphane belirli bir kesimin = 5 (% 41.66) kişi,
- c) Bilgi kaynaklarının toplandığı = 3 (% 25) kişi,
- d) Diğer = Kütüphane kurumu toplumun ayrılmaz bir parçası olarak eğitimi ve kültürü yönlendiren, kendi hizmetinde olmayıp toplumun hizmetinde olan bir kurumdur. = 1 (% 8.34) kişi.

Görüldüğü gibi cinsiyet farkı kütüphanecilerin bu konuya bakışında bir değişiklik yaratmamıştır.

Mezun olunan yalın ve çalışılan kütüphane türünün kütüphanecilerin kütüphaneyi tanımlarını etkilemediği yukarıdaki tablolar incelendiğinde rahatça görülecektir.

Burada şu sorundan söz etmemiz gerekir. Kütüphaneciliği gerçek anlamda anlayabilmek için öncelikle dünyadaki ve ülkemizdeki ekonomik, politik ve kültürel gelişmeleri sağlıklı değerlendirebilmekle olasıdır. Bu da kişinin olaylara geniş bir perspektif ile bakmasını gerektirir.

oysa ülkemizdeki kütüphaneciler mesleğe adım attıkları günden bu yana bir takım sorunlarla karşı karşıya kalmaktadırlar. Bu sorunlar genellikle ekonomik ve toplumsal statü konusundaki sorunlardır.

Birde ülkemizde kamu çalışanlarının genel sorunları göz önünde bulundurulursa diğer kütüphanecilerin değişik yıllarda mezun olmalarına, değişik türde kütüphanelerde çalışmalarına rağmen aynı tanımlarda birleşebilmeleri, seçeneklerin akla yatkın oluşturulması ile açıklanabileceği gibi, kütüphanecilerin konu ile ilgili fazla literatür takip etmedikleri ya da konularıyla ilgili sorunlarda yeterince uğraşmak istememeleriyle açıklanabilir. Çünkü artık ekonomik açıdan kamu çalışanları, geçinebilmek değil, yaşayabilmek savaşı vermektedirler. Bu analiz sadece bu soruya has değildir. Diğer soruların ve seçeneklerinin açıklanmasında da bu açıklamanın geçerli olduğu kanaatindeyiz.

Buradan amacımız politika yapmak değildir. Kütüphanecilik genelde bir kamu mesleğidir ve tezimizin amacı mesleğin sorunlarını sergileyebilmektir. Gördüğümüz kadarıyla mesleğin temel sorunu ekonomik- tir. ~~Ve~~ Bu durumun cesaretle görülüp incelenebilmesi gerekir. Çünkü bu sorun beraberinde birçok sorunu da türetmektedir.

7. SORUNUN DEĞERLENDİRMESİ

Kütüphanecilerin kütüphanecilik bilimi üzerine türettikleri tanımları görmek amacıyla oluşturduğumuz bu sorumuzu açık açık sorduk. İstedik ki meslektaşlarımız herhangi bir biçimde güdülenmeden tanım üretsinler. Bu sorunun genel incelemesini yaptığımızda verilen yanıtların; kütüphanecilerin mezun oldukları bölüm, mezun oldukları yıl, cinsiyet ve çalıştıkları türlere göre farklılık göstermediğini gördük.

Sorumuzla ilgili değerlendirmemizi şöyle verebiliriz;

- Kütüphanecilerin önemli bir kısmı bu sorumuzu boş bırakmıştır. Bu durum kütüphanecilerin bir kısmının bir bilim olarak kütüphaneciliği tanımlayabilecek bilgi birikimlerine sahip olmadıkları sonucuna götürmektedir. Bu da mezun kütüphanecilerin kendilerini geliştirmek için literatür takip etmedikleri anlamına gelir.
- Bazı kütüphaneciler " kütüphanecilik bilimi" ile ilgili düşüncelerini sordüğümüzde neredeyse kütüphane kurumuna tanımlamışlardır. Hatta sordüğümüz soruyla ilgisini gözemediğimiz ilginç yanıtlar da verilmiştir. Bu sonuç bizi sorunun anlaşılabilir olduğu sonucuna götürmemiştir. Çünkü soru Üniversite eğitimi almış herhangi bir kişinin yanıtlayacağı kadar açıktır. Ayrıca acıdır ki bazı meslektaşlarımız bilim olup olmadığının tartışılır olduğunu ima eden tanımlar vermişlerdir. Çeşitli kütüphane türlerinde çalışan ve değişik cinsiyette olup, değişik bölümlerden mezun çeşitli türde çalışan az sayıda arkadaş ta soruyu anlamlandırarak ilginç ve güzel yanıtlar vermişlerdir. Örnek yanıtlar aşağıdadır.
- Bilgiye ulaşım ve ondan yararlanma yollarını araştıran ve bulan bilim disiplini.
- Sosyal bilimler'in bir yan dalıdır. Bilim olup olmadığı konusunda tartışmalar var.
- Üretilen bilginin kullanmaya ulaştırılması bilimi.
- İnsanı bilgilendirmek için her türlü aracı kullanarak yapılan çalışmalar.
- Toplumun her kesimine kütüphane koleksiyonunda bulunan kitap, dergi bütün materyalleri düzenli şekilde okuyucunun hizmetine sunan kütüphaneleri az da olsun arşivcilik statüsünden çıkaran demektir. (Kitap demek, kültür demektir.)

- Modern teknolojinin getirdiği imkânlarla bilgilerin toplandığı ve hizmete sunulduğu yer.
- Bilgi alışverişini sağlayan ve toplumun hizmetine sunmak için yapılan işlemlerin tümüdür.
- Bilgi kaynaklarına insanları yakınlaştıran aralarındaki iletişimi kuran çalışmalar bütünüdür.
- Diğer bütün bilimlere temel teşkil eden bilgi disiplinleri arasında bağ kuran temel birimlerden biridir.
- Kütüphanecilik mesleğinin geçmişini, bugünü ve geleceğini inceleyen mevcut sorunların çözümü için yöntemler belirleyen bilimdir.
- Kütüphanecilik bilimi meslek olarak kütüphaneciliğin hizmetlerini irdeleyen ilke ve hedeflerini belirleyen ya da belirlenmesine yardımcı olan bir bilimdir.
- Temeli bilgi kaynaklarına dayanan ve günün şartlarına göre kendini devamlı yenilemek zorunda olan bir bilimdir.
- Kütüphanecilik bilimi bilgi kaynaklarının yararlanıcılara en kısa yoldan sağlanması amacıyla geliştirilmiş bir bilimdir.
- Kütüphanecilik varoluş amacının doğrudan doğruya insanın kendisi olmasından dolayı sosyal, ancak bilginin hizmete sunulmasına kadar uygulanan yöntemler açısından aynı zamanda teknik bir bilimdir.
- Bilgi kaynaklarının ve bilginin toplanmasını ve bunların gerektiğinde yararlanmaya sunulmasını sağlayan bilimdir.
- İnsanlığın her türlü bilgi, fikir ve sanat ürünlerini toplayıp, gelecek kuşaklara aktarılmasını sağlayan kütüphane dökümantasyon ve enformasyon merkezlerinin kuruluş ve işleyişlerinde gerekli teorik yöntem ve teknikleri inceleyen bir bilimdir.

Tablo :VII

TANIMLAR	Denek sayısı	%
a) Kataloglama ve sınıflama çalışmalarını yapmak.	2	4.87
b) Jürinin gerekliliği ---	10	26.82
c) Bilgiye ulaşım ---	17	41.46
d) Materyalin sağlanmasından	12	29.26
e) Diğer	-	-
TOPLAM		100

Tablo :VII-1

TANIMLAR	A.ü		H.ü	
	DENEK SAYISI	%	DENEK SAYISI	%
a) Kataloglama ve sınıflama çalışmalarını yapmak	2	6,25	—	—
b) Zinimlerin gerçekleştirilmesi...	3	25	3	33,33
c) Bilgiye ulaşım...	13	40,63	3	33,33
d) Materyalin seçilmesinden...	9	28,12	3	33,33
e) Diğer...	—	—	—	—
TOPLAM	—	—	9	100

Tablo :V11-2

Tanımlar	YILLAR							
	1950-1959		1960-1969		1970-1979		1980-	
	D.S.	%	D.S.	%	D.S.	%	D.S.	%
a) Kataloglama ve sınıflama çalışmaları yapmak ---	-	-	2	28,57	-	-	-	-
b) Günümüzün gerektirdiği ---	-	-	2	28,57	1	20	8	28,58
c) Bilgiye ulaşım ---	-	-	1	14,19	2	40	13	46,42
d) Materyalin sınıflanmasından ---	1	100	2	18,57	2	40	7	25
e) Diğer.	-	-	-	-	-	-	-	-
Toplam	1	100	7	100	5	100	28	100

Tablo:V11-3

TANIMLAR	KADIN		ERKEK	
	DENEK SAYISI	%	DENEK SAYISI	%
a) Kataloglama ve sınıflama çalışmaları yap	2	6,89	-	-
b) Günümüzün gerektirdiği ---	7	24,13	4	33,33
c) Bilgiye ulaşım ---	10	34,49	6	50
d) Materyalin sınıflanmasından ---	10	34,49	2	16,67
e) Diğer	-	-	-	-
TOPLAM	29	100	12	100

Tablo :VII-4

TANIMLAR	Milli Kütüphane		Üniversite Kütüphanesi		HALK VE ÇOCUK KÜTÜPHANESİ		DİĞER	
	DENEK SAYISI	%	DENEK SAYISI	%	DENEK SAYISI	%	DENEK SAYISI	%
a) Kataloglama ve sınıflama çalışmaları	2	16,66	-	-	-	-	-	-
b) Günümüzün gerekleri	2	16,66	5	35,71	-	-	4	36,36
c) Bilgiye ulaşım	2	16,66	6	42,85	2	50	6	54,56
d) Materyalin sağlanması	6	50,02	3	21,44	2	50	1	9,08
e) Diğer	-	-	-	-	-	-	-	-
TOPLAM	12	100	14	100	4	100	11	100

Kütüphanecilerin şimdiye kadar yaptıkları teorik çalışmalarda sorun olarak öne sürdükleri konu teknik bir takım sorunlar oluyor; örneğin, konu başlıkları, sınıflama ve kataloglama sorunları gibi.

Kütüphanecileri yıllardır başka sorunlar olup olmadığını araştırmayacak kadar meşgul eden bu konuda meslektaşlarımızın nasıl tanımlar ürettiklerini öğrenebilmek amacıyla bu soruyu sorduk. Ortaya çıkan sonuçlar şöyledir.

- a) Kataloglama ve sınıflama çalışmaları yapmak = 2 (% 4.87) kişi,
- b) Günümüzün gerektirdiği = 11 (%26.82) kişi,
- c) Bilgiye ulaşım = 17 (%41.46) kişi,
- d) Materyalin sağlanmasından = 12 (%29.26) kişi,
- e) Diğer = İşaretlenmemiş.

Görüldüğü gibikütüphaneciler teknik olarak kütüphaneciliği algılayışlarına aslında anlamlı sayılabilecek bir dağılımla açıklamışlardır. Bu genel sonucun ardından çalışılan kütüphane türlerine göre bu dağılımın değişip değişmediğinin sonuçlarını ise şu değerlendirmede gördük:

Milli Kütüphanede çalışanlar;

- a) Kataloglama ve sınıflama = 2 (% 16.66) kişi,
- b) Günümüzün gerektirdiği = 2 (% 16.66) kişi,
- c) Bilgiye ulaşım = 2 (% 16.66) kişi,
- d) Materyalin sağlanmasından = 6 (% 50.02) kişi,
- e) Diğer = İşaretlenmemiş.

Üniversite Kütüphanesinde çalışanlar;

- a) Kataloglama ve sınıflama = İşaretlenmemiş,
- b) Günümüzün gerektirdiği = 5 (% 35.71) kişi,
- c) Bilgiye ulaşım = 6 (% 42.85) kişi,
- d) Materyalin sağlanmasından = 3 (% 21.44) kişi,
- e) Diğer = İşaretlenmemiş.

Halk ve Çocuk Kütüphanesi;

- a) Kataloglama ve sınıflama = İşaretlenmemiş,
- b) Günümüzün gerektirdiği = İşaretlenmemiş,
- c) Bilgiye ulaşım = 2 (% 50) kişi,

- d) Materyalin sağlanmasıdan = 2 (% 50) kişi,
e) Diğer = İşaretlenmemiş.

Diğer Kütüphanelerde çalışanlar.

Küt.ler Y.G.M. nde çalışanlar ile Araştırma Görevlisi;

- a) Kataloglama ve sınıflama = İşaretlenmemiş,
b) Günümüzün gerektirdiği = 4 (% 36.36) kişi,
c) Bilgiye ulaşım = 6 (% 54.56) kişi,
d) Materyalin sağlanmasıdan = 1 (% 9.08) kişi,
e) Diğer = İşaretlenmemiş.

Görüldüğü gibi çalışılan kütüphane türünün farklı olması teknik olarak kütüphanecinin kütüphaneciliği tanımlamalarını değiştirmektedir.

Cinsiyete göre değerlendirme yaptığımızda ise kadın kütüphanecilerin;

- a) Kataloglama ve sınıflama = 2 (%6.89) kişi,
b) Günümüzün gerektirdiği = 7 (%24.13) kişi,
c) Bilgiye ulaşım =10 (%34.49) kişi,
d) Materyalin sağlanmasıdan =10 (%34.49) kişi,
e) Diğer = İşaretlenmemiş.

Biçiminde bir değerlendirme yaptıkları görülmüyor.

Erkek Kütüphaneciler ise;

- a) Kataloglama ve sınıflama = İşaretlenmemiş,
b) Günümüzün gerektirdiği = 4 (% 33.33) kişi,
c) Bilgiye ulaşım = 6 (% 50) kişi,
d) Materyalin sağlanmasıdan = 2 (% 16.67) kişi,
e) Diğer = İşaretlenmemiş.

Şeklinde düşüncelerini değerlendirmişlerdir. Görülmektedir ki cinsiyet farklılığı teknik olarak kütüphaneciliği değerlendirişlerinde kütüphanecileri etkilememektedir.

Mezun olunan yılın kütüphanecilerin düşüncelerinde bir değişiklik yapıp yapmadığını görmek istediğimizde ise şu sonuçları elde ettik :

1980'li yıllar;

- a) Kataloglama ve sınıflama = İşaretlenmemiş,

- b) Günümüzün gerektirdiği = 8 (% 28.58) kişi,
 c) Bilgiye ulaşım = 13 (% 46.42) kişi,
 d) Materyalin sağlanmasından = 7 (% 25) kişi,
 e) Diğer = İşaretlenmemiş.

1970' li yıllar;

- a) Kataloglama ve sınıflama = İşaretlenmemiş,
 b) Günümüzün gerektirdiği = 1 (% 20) kişi,
 c) Bilgiye ulaşım = 2 (% 40) kişi,
 d) Materyalin sağlanmasından = 2 (% 40) kişi,
 e) Diğer = İşaretlenmemiş.

1960 yılı mezunları;

- a) Kataloglama ve sınıflama = 2 (% 28.57) kişi,
 b) Günümüzün gerektirdiği = 2 (% 28.57) kişi,
 c) Bilgiye ulaşım = 1 (% 14.20) kişi,
 d) Materyalin sağlanmasından = 2 (% 28.57) kişi,
 e) Diğer = İşaretlenmemiş.

1950' li yıllar da mezun olan 1 bayan (% 100) ise Materyalin sağlanmasından okuyucuya sunulmasına kadar kütüphanecinin yaptığı işlerdir, şikkını işaretlemiştir.

Anket sonucunda kütüphanecilerin bir teknik olarak kütüphaneciliği tanımlayışlarının mezun oldukları yıla göre değişmediğini ama kişinin literatür takip etmesiyle bağlantılı olduğunu gördük.

Öğrenim görülen bölüme göre kütüphanecilerin teknik olarak kütüphaneciliği tanımlayışları ise şöyledir;

A.Ü.

- a) Kataloglama ve sınıflama = 2 (% 6.25) kişi,
 b) Günümüzün gerektirdiği = 8 (% 25) kişi
 c) Bilgiye ulaşım = 13 (% 40.63) kişi,
 d) Materyalin sağlanmasından = 9 (% 28.12) kişi,
 e) Diğer = İşaretlenmemiş.

H.Ü.Kütüphanecilik Bölümü mezunlarının teknik olarak kütüphaneciliği algılayışları ise şöyledir;

- a) Kataloglama ve sınıflama = İşaretlenmemiş,
 b) Günümüzün gerektirdiği = 3 (% 33.33) kişi,

- c) Bilgiye ulaşım = 3 (% 33.33) kişi,
- d) Materyalin sağlanması = 3 (% 33.33) kişi,
- e) Diğer = işaretlenmemiş.

Mezun olunan bölüme göre kütüphanecinin teknik olarak kütüphaneciliği tanımlayış biçimlerinin farklı olmadığı ortaya çıkmıştır.

9. SORUNUN DEĞERLENDİRİLMESİ

Meslektaşlarımızın; Toplumun kütüphane kurumuna bakış açısını nasıl algıladığını görmek amacıyla sorduğumuz bu sorumuzdan amaç; Kütüphanecilerimizin toplumumuzun kendilerine bakışını sağlıklı değerlendirip değerlendiremediklerini görmektir. Yaptığımız değerlendirmede kütüphanecilerin toplumun kütüphane kurumuna bakış açısını çok iyi bildiği ortaya çıktı. Yanıtları bazı faktörlere göre değerlendirildiğinde bu yanıtlar anlamlı değildir ve bu soruyla kütüphanecilerce belgelenen sonuca göre " toplum-kütüphane kurumunu fazla gerekli görmemekte, bu durumları ile istedikleri hizmeti üretmeyeceğine, ders çalışma salonlarının yerine geçeceğine inanmaktadır."

Sorumuz açık uçlu bir soru idi. Bu nedenle değerlendirmemizi kütüphanecilerin kendi değerlendirmeleri üzerinden yaptık. Sonuçlar yukarıda da belirttiğimiz gibi, meslektaşların çalıştıkları kütüphane türü, mezun oldukları bölüm, cinsiyet ve mezuniyet yıllarına göre anlamlı bir farklılık göstermemektedir. Sorumuza verilen yanıtlardan seçilen örnekler şunlardır;

- Kütüphane kavramı toplumda yerleşmiş değil, önemi bilinmiyor, işlevi yetersiz.
- Kitap ve çeşitli materyalin toplandığı yer.
- Kitapların muhafaza edildiği ve gerektiğinde faydalanılabileceği sessiz bir yer.
- Her türlü basılı materyalin depolanıp saklandığı, her zaman değil ama çok erken zamanlarda yararlı olabileceğine inanılan kurum.
(Öğrenci açısından ders çalışılacak salon)
- Kütüphaneler toplum tarafından genellikle ilgi görmeyen ve yararı anlaşılmayan kurumlardır.
- Kitapların depolandığı, asık suratlı bir memurun bu kitapları korumakla görevli olduğu bir yer.
- Bana göre toplumumuzda kurum olarak kütüphanelerin önemi bilinmemekte ancak bu kurumlara verilmesi gereken önemin verilmesi hususunda bilinçsizlikler ve bilinç -eksik- mevcut.

- Toplumun kütüphane kurumunu doğru olarak algıladığını sanmıyorum. Pek çoğu kütüphaneyi kitapçılarla karıştırıyor ya da zorunlu olduğunda gidilen bir yer. Pek çoğu kütüphanenin ne olduğunu bilmiyor.
- Toplum Kütüphanelerin pek farkında değil olsa da olmasa da pek farketmeyen kurumlar.
- Halk halâ depolardan kitap alıp verme olarak düşünüyor. Ancak bu imaj, kütüphanecilerin sayıları arttıkça değişiyor.
- Ödev merkezi olarak görülüyor.
- Toplum artık kütüphaneyi eski depo anlayışıyla algılamıyor toplum içerisinde bilgi alışverişinin yapıldığı bir kurum.
- Kitaplardan yararlanabileceği aynı zamanda sıcak, sessiz, temiz bir çalışma yeri.

VIII
Tablo :VIII

Meslek olarak kütüphaneciliğin algılanması	DENEK SAYISI	%
a) Kütüphanecilik tanınmayan ve itibar görmeyen --	15	36,58
b) Kütüphanecilik çok bilinen ve ---	3	7,34
c) Kütüphanecilik başka hiç bir işte -----	—	—
d) Herkesin bir yüksek eğitim görmeden	22	53,65
e) diğer:	1	2,43
TOPLAM	41	100

Tablo :VIII-1

TANIMLAR	A.Ü		H.Ü	
	DENEK SAYISI	%	DENEK SAYISI	%
a) Kütüphanelik tanınmayan ve itibar görmeyen ---	11	34,37	4	44,44
b) Kütüphanelik çok bilinen ve ---	3	9,37	1	11,12
c) Kütüphanelik başka hiç bir yerde ---	—	—	—	—
d) Herkesin bir yakschöpretim görmeyen ---	17	53,12	4	44,44
e) diğer.	1	3,14	—	—
TOPLAM	32	100	9	100

Tablo :VIII-2

TANIMLAR	YILLAR							
	1950-1959		1960-1969		1970-1979		1980 -	
	DENEK SAYISI	%	DENEK SAYISI	%	DENEK SAYISI	%	DENEK SAYISI	%
a) Kütüphanelik tanınmayan ve itibar görmeyen ---	—	—	2	28,59	2	40	11	39,28
b) Kütüphanelik çok bilinen ve ---	1	100	1	14,28	—	—	1	3,57
c) Kütüphanelik başka hiç bir yerde ---	—	—	—	—	—	—	—	—
d) Herkesin bir yakschöpretim görmeyen ---	—	—	3	42,85	2	40	16	57,15
e) diğer.	—	—	1	14,28	1	20	—	—
TOPLAM	1	100	7	100	5	100	28	100

Tablo :Vlll-3

TANIMLAR	KADIN		ERKEK	
	DENEK SAYISI	%	DENEK SAYISI	%
a) Kütüphanecilik tanımayan ve itibar görmeyen--	8	27,58	9	75
b) Kütüphanecilik çok bilinen ve--	2	6,89	1	8,34
c) Kütüphanecilik başka hiç bir işte --	—	—	—	—
d) Herkesin bir yataklı işletim görmeyen --	17	58,64	2	16,66
e) diğer.	2	6,89	—	—
TOPLAM	29	100	12	100

Tablo :Vlll-4

TANIMLAR	MİLLİ KÜTÜPHANE		ÜNİVERSİTE KÜTÜPHANESİ		HALK VE ÇOCUK KÜT. DENEK		DİĞER	
	DENEK SAYISI	%	DENEK SAYISI	%	DENEK SAYISI	%	DENEK SAYISI	%
a) Kütüphanecilik tanımayan ve itibar görmeyen--	1	33,34	4	28,58	2	50	5	45,45
b) Kütüphanecilik çok bilinen ve --	—	—	2	14,28	1	25	—	—
c) Kütüphanecilik başka hiç bir işte ---	—	—	—	—	—	—	—	—
d) Herkesin bir yataklı işletim gör--	8	66,66	7	50	1	25	5	45,45
e) diğer.	—	—	1	7,14	—	—	1	9,10
TOPLAM	9	100	14	100	4	100	11	100

10. SORUNUN DEĞERLENMESİ

Kütüphanecilere göre; toplumdaki kütüphanecilik mesleğine ait imajın ne olduğu sorusuna ön anketler sonucu bir takım seçenekler oluşturduk ve anketi uyguladık. Anketteki 10. sorumuz olan bu soruya verilen yanıtların sayısal genel dağılımı şöyledir;

- a) Kütüphanecilik tanınmayan ve = 15 (% 36.58) kişi,
- b) Kütüphanecilik çok bilinen = 3 (% 7.34) kişi,
- c) Kütüphanecilik başka= İşaretlenmemiş,
- d) Herkesin bir yüksek= 22 (% 53.65) kişi,
- e) Diğer seçeneğini ise 1 (% 2.43) kişi işaretlemiş ve " Bu toplumun eğitim ve kültür düzeyine göre değişir, Hangi toplum?" diyerek karşı soru sormuştur.

Çalışılan kütüphane türüne göre değerlendirdiğimizde ise Halk Kütüphanesinde çalışan 1, Üniversite Kütüphanesinde çalışan 2 arkadaşımız dışında kütüphaneciliğin toplumumuzda olumlu bir meslek olarak algılandığını söyleyen arkadaşımız çıkmamıştır. Bu meslektaşlarımız sanıyoruz sadece kendi buldukları birimde kendi okuyucularına ile olan ilişkilerini göz önünde bulundurarak bu yanıtı vermişlerdir. Görüldüğü gibi büyük bir çoğunluk toplumun meslek hakkında pek de olumlu kamuya sahip olmadığını düşünmektedir. (Bkz. konuyla ilgili tablolar) cinsiyet, mezun olunan yıl, mezun olunan bölüm seçeneklerinin işaretlenmesinde anlamlı bir farklılık yaratmamıştır.

Tablo :IX

TANIMLAR	DENEK SAYISI	%
a) Sıradan bir memur	11	26,82
b) Kütüphanelerin kitapların yerlerini ve seriklerini bilmeyenler	17	41,46
c) Enerji mesleğinde bilgisi, geçireni	7	17,07
d) Yaptığı işten hoşnut olmuyoran	6	14,65
e) Diğer	—	—
TOPLAM	41	100

Tablo :IX-1

TANIMLAR	A.Ü		H.Ü	
	DENEK SAYISI	%	DENEK SAYISI	%
a) Sıradan bir memur	5	15,62	5	55,56
b) Kütüphane'deki kitapların yerlerini ve içeriklerini bilen --	15	46,87	2	22,22
c) Enerjik mesleğinde bilgili, çevresi --	5	15,62	2	22,22
d) Yaptığı işten hoşnut olmuyor	6	18,75	—	—
e) Diğer .	1	3,14	—	—
TOPLAM	32	100	9	100

Tablo :IX-2

TANIMLAR	YILLAR							
	1950-1959		1960-1969		1970-1979		1980 -	
	DENEK SAYISI	%	DENEK SAYISI	%	DENEK SAYISI	%	DENEK SAYISI	%
a) Sıradan bir memur	—	—	1	14,28	—	—	8	28,57
b) Kütüphane'deki kitapların yerlerini ve içeriklerini bilen --	—	—	4	57,14	3	60	11	39,28
c) Enerjik, mesleğinde bilgili çevresi --	1	100	2	28,58	1	20	3	10,72
d) Yaptığı işten hoşnut olmuyor. --	—	—	—	—	1	20	5	43,45
e) Diğer	—	—	—	—	—	—	1	3,57
TOPLAM	1	100	7	100	5	100	23	100

Tablo :IX-3

TANIMLAR	KADIN		ERKEK	
	DENEK SAYISI	%	DENEK SAYISI	%
a) Sıradan bir memur d.b.	5	16,12	5	50
b) Kütüphanedeki kitapların yerlerini ve içeriklerini bilen--	15	48,38	2	20
c) Enerjiik düzeyinde bilgili, sevresi.--	6	19,38	1	10
d) Yaptığı işten hoşnut olmayan--	5	16,12	1	10
e) diğer	-	-	1	10
TOPLAM	31	100	10	100

Tablo :IX-4

TANIMLAR	MILLİ KÜTÜPHANE		ÜNİVERSİTE KÜTÜPHANESİ		HALK VE ÇOCUK KÜTÜPH.		DİĞER	
	DENEK SAYISI	%	DENEK SAYISI	%	DENEK SAYISI	%	DENEK SAYISI	%
a) Sıradan bir memur	2	16,66	4	28,57	1	25	3	27,27
b) Kütüphanedeki kitapların yerlerini ve içeriklerini bilen--	7	58,34	6	42,85	-	-	3	27,27
c) Enerjiik düzeyinde bilgili, sevresi.--	1	8,34	3	21,44	1	25	2	18,18
d) Yaptığı işten hoşnut olmayan--	2	16,66	1	7,14	2	50	2	18,18
e) diğer	-	-	-	-	-	-	4	36
TOPLAM	12	100	14	100	4	100	14	100

11. SORU DEĞERLENDİRMESİ

11. Soru Kütüphanecilerin toplumun kendilerini nasıl algıladığını (genel karakter ve iş tekniği açısından) düşündüklerini ortaya koymak amacıyla sorulmuştur. Seçenekler ön anketler sonucunda ortaya çıkmıştır. Genel değerlendirme şöyledir;

- a) Sıradan bir memur = 11 (% 26.82) kişi,
- b) Kütüphanedeki kitapların = 17 (% 41.46) kişi,
- c) Enerjik, mesleğinde = 7 (% 17.07) kişi,
- d) Yaptığı işten = 6 (% 14.65) kişi,
- e) Diğer = İşaretlenmemiş.

Sorularla ilgili diğer değerlendirmeleri içeren tablolar da incelendiğinde görülüyor ki kütüphaneciler kendileri ile ilgili toplumda var olan imajın olumlu olmadığı düşüncesindedir ve özellikle kütüphanedeki kitapların yerlerini ve içeriklerini bilen ve de çok kitap okuyan biri biçimindeki ikinci seçeneğin 17 (% 41.46) yaygın olarak düşünüldüğünü söylüyorlar. Oysa biz bu genel karakter tanım seçeneklerimizin arasına almamızın nedeni geleneksel kütüphanecilik anlayışımızın simgesi olan Hafız-ül Kütüb'ü düşünerek almıştık. Diğer bir deyişle bu sonuç şöyle algılanabilir; Toplumumuzda kütüphanecilik halen eski Hafız-ül Kütüb'lerin sürdürdüğü biçimi ile algılanmaktadır. Modern ve Üniversiteler bir eğitimle donanmış kütüphaneci toplumun büyük çoğunluğunca tanınmamaktadır ve bu sonuç kütüphanecilerimiz tarafından bilinmektedir.

Öğrenim görülen kurum:

A.Ü.Dil ve Tarih-Coğrafya Fak.Küt.Eöl.

- a) Sıradan bir memur= 5 (% 15.62) kişi,
- b) Kütüphanedeki kitapların=15 (% 46.87) kişi,
- c) Enerjik, mesleğinde bilgili= 5 (% 15.62) kişi,
- d) Yaptığı işten= 6 (% 18.75) kişi,
- e) Diğer = Kitap adlarını ve yazarlarını iyi bilen, kendi halinde biri = 1 (% 3.14) kişi.

H.Ü. sinde ise;

- a) Sıradan bir memur= 5 (% 55.56) kişi,
- b) Kütüphanedeki kitapların= 2 (% 22.22) kişi,

- c) Enerjik, mesleğinde bilgili = 2 (% 22.22) kişi,
 d) Yaptığı işten = İşaretlenmemiş.
 e) Diğer = İşaretlenmemiş.

Mezun olunan yıl'a göre ise;

1930' li mezunlar

- a) Sıradan bir memur = 8 (%28.57) kişi,
 b) Kütüphanedeki kitapların = 11 (%39.28) kişi,
 c) Enerjik, mesleğinde bilgili = 3 (% 10.72) kişi
 d) Yaptığı işten = 5 (% 45.45) kişi,
 e) Diğer = 1 (% 3.57) kişi,

1970' li yıllar

- a) Sıradan bir memur = İşaretlenmemiş,
 b) Kütüphanedeki kitapların = 3 (% 60) kişi,
 c) Enerjik, mesleğinde bilgili = 1 (% 20) kişi,
 d) Yaptığı işten = 1 (% 20) kişi,
 e) Diğer = İşaretlenmemiş.

1960' li yıllar

- a) Sıradan bir memur = 1 (% 14.28) kişi,
 b) Kütüphanedeki kitapların = 4 (% 57.14) kişi,
 c) Enerjik, mesleğinde bilgili = 2 (% 28.58) kişi,
 d) Yaptığı işten = İşaretlenmemiş,
 e) Diğer = İşaretlenmemiş.

1950' li yıllar

1958 yılı mezunu 1 (% 100) kişi ise enerjik, mesleğinde bilgili, çevresi ile çok iyi bir diyalog kurabilen, yaratıcı bir kişi şikkını işaretlemiştir.

Cinsiyete göre (Erkek)

- a) Sıradan bir memur = 5 (% 50) kişi,
 b) Kütüphanedeki kitapların = 2 (% 20) kişi,
 c) Enerjik, mesleğinde bilgili = 1 (% 10) kişi,
 d) Yaptığı işten = 1 (% 10) kişi,
 e) Diğer = Kitap adlarına ve yazarlarına iyi bilen, kendi halinde biri. = 1 (% 10) kişi.

Kadın

- a) Sıradan bir memur = 5 (% 16.12) kişi,
 b) Kütüphanedeki kitapların = 15 (% 48.38) kişi,
 c) Enerjik, mesleğinde bilgili = 6 (% 19.38) kişi,
 d) Yaptığı işten = 5 (% 16.12) kişi,
 e) Diğer = İşaretlenmemiş.

Çalışılan kuruma göre;

Milli Kütüphane

- a) Sıradan bir memur = 2 (% 16.66) kişi,
 b) Kütüphanedeki kitapların = 7 (% 58.34) kişi,
 c) Enerjik, mesleğinde bilgili = 1 (% 8.34) kişi,
 d) Yaptığı işten = 2 (% 16.66) kişidir.
 e) Diğer = İşaretlenmemiş.

Üniversite Kütüphanesi

- a) Sıradan bir memur = 4 (% 28.57) kişi,
 b) Kütüphanedeki kitapların = 6 (% 42.85) kişi,
 c) Enerjik, mesleğinde bilgili = 3 (% 21.44) kişi,
 d) Yaptığı işten = 1 (% 7.14) kişi,
 e) Diğer = İşaretlenmemiş.

Halk ve Çocuk Kütüphanesi

- a) Sıradan bir memur = 1 (% 25) kişi,
 b) Kütüphanedeki kitapların = İşaretlenmemiş,
 c) Enerjik, mesleğinde bilgili = 1 (% 25) kişi,
 d) Yaptığı işten = 2 (% 50) kişi,
 e) Diğer = İşaretlenmemiş.

Diğer Kütüphane türleri

- a) Sıradan bir memur = 3 (% 27.27) kişi,
 b) Kütüphanedeki kitapların = 3 (% 27.27) kişi,
 c) Enerjik, mesleğinde bilgili = 2 (% 18.18) kişi,
 d) Yaptığı işten = 2 (% 18.18) kişi,
 e) Diğer = Kitap adlarını ve yazarlarına iyi bilen, kendi halinde biri. = 1 (% 9.10) kişidir.

Tablo :X

SEÇENEK	Denek Sayısı	%
EVEY	39	95.12
HAYIR	2	4.88
TOPLAM	41	100

12. SORU DEĞERLENDİRİLMESİ

12. Soru kütüphanecilerin mesleklerini sorunlu bir meslek olarak görüp görmediklerini belgelemek amacıyla sorulmuştur. Elbette bugün birçok bilim dalı, teknik çalışmalar'a ya da mesleklere mensup kişilere böyle bir soru yöneltirse "evet" yanıtı alınacaktır. Ama bizim burada yapmak istediğimiz bu durumun açıkça belgelenmesiydi. Ayrıca 13. ve 14. soruları sorabilmek için de böyle bir sorunun sorulması gerekliydi.

Biz burada şöyle bir açıklamaya da gerekli görüyoruz; anketi uygularken bazı sorunlarla karşılaştığımızı söylemiştik. Ön anketi yaparken bu sorunlar ortaya çıkmamıştı. Örneğin biz kütüphanecilerin anket sorularını buldukları mevkileri göz önüne alarak yanıtlayacaklarını düşünmemiştik. Fakat anket uyguladığımız yüksek dereceli ve yöneticilik yapan kütüphaneciler mesleğin sorunlarının olmadığını söyleyebilmişlerdir. Bu yöneticiler ile yaptığımız görüşmelerde kütüphanelerinde önemli bir sorunun olmadığını yönetici kütüphanecilerin yaptıkları işlerle daha üst yöneticileri ikna ettiklerini ve sorunların çözülmesi için ne gerekiyorsa yöneticilerin yaptıklarını söylediler. Bu durum bizi bir yandan sevindirirken, anketin bu yöneticilerce yeterince algılanmadığı şüphesine düşürünce üzdü de. Çünkü biz anketimizin genel bir bakışla ele alınacağını, fakat çalışılan kütüphane türlerinin bu genel bakışı renklendireceğini düşünüyorduk.

12. sorunun sayısal dağılımı şöyledir;

a) Evet = 39 (% 95.12) , b) Hayır = 2 (% 4.88)

Görüldüğü ki meslektaşların ezici bir çoğunluğu mesleğimizin sorunlu olduğunu açıkça kabul etmektedirler.

Çalışılan kütüphane türüne göre bu soruyu değerlendirdiğimizde Üniversite Kütüphanesinde çalışan 1 kişinin ve Milli Kütüphanede çalışan bir kişinin hayır yanıtını verdikleri diğer tüm kütüphanelerde çalışanların bu soruya evet dedikleri görülmüştür. Diğer bir deyişle çalışılan kütüphane türü mesleğin sorununu algılamada belirleyici bir unsur olmaktadır. Bu durum kütüphanecinin mesleğini algılayış biçimi ile doğru orantılıdır.

Bu soruya sormamızı gerektiren unsurların başında belirledik-

Tablo :X-1

SEÇENEK	A.Ü		H.Ü	
	D.	%	D.	%
E V E T	31	96.87	8	88.89
HAYIR	1	7.5	1	11.11
T O P L A M	32	100	9	100

leri çözümleri de görmek amacı gelmektedir. Yani kişi somut olarak sorunun varlığını saptayacaktır. Acaba sorunun varlığını saptamak onu doğru algılamada yeterli miydi? Bu nedenle 13. ve 14. sorular sorulmalıydı. 12. sorunun dağılımı:

Tablolardan da görüldüğü gibi meslektaşlar çoğunlukla mesleğin sorunlu olduğunu işaret etmişlerdir.

Erkeklerden 10(%83.34)kişi evet,2(%16.66) kişi hayır,kadınlardan:29(%100)kişi evet sorundur demıştır.

Tablo :X-2

SEÇENEK	ERKEKLERDEN		KADIN	
	D.	%	D.	%
E V E T	10	83.33	29	100
HAYIR	2	16.66	-	-
T O P L A M	12	100	29	100

1980 yılı mezunlarından 26(%92.85)kişisi evet,2(%7.15) kişisi hayır,1970 yılı mezunlarının5(%100)evet.1960yılı mezunları7(%100) evet,1950 yılı mezunları 1(%100)kişi evet demıştır.

Öğrenim görülen kuruma göre A.Ü.Ö.T.C.F.K.B.'nden 31 (%96.87) kişi evet sorundur,1(%100) kişi hayır sorunsuzdur demıştır.H.Ü.K.B.'nden 8(%88.88)kişi evet,1(%100)kişi hayır demıştır.

Tablo :X-3

TANIMLAC	milli Kurup.	Üniversite kat.	Halk ve Coah kat.
E V E T	11	24	4
HAYIR	1	1	-
T O P L A M	12	25	4

SEÇENEK	1950-59		1960-69		1970-79		1980 -	
	D.	%	D.	%	D.	%	D.	%
E V E T	1	100	7	100	5	100	26	92.85
HAYIR	-	-	-	-	-	-	2	7.15
T O P L A M	1	100	7	100	5	100	28	100

Tablo:X-4

13. SORUNUN DEĞERLENDİRMESİ

59

Onikinci soru ile bağlantılı olan bu sorumuzda kütüphaneciliği sorunları yoğun olan bir meslek olarak gören kütüphanecilerden en önemli gördükleri üç sorunu sırasıyla yazmalarını istedik. Bu sayıyı üçte sınırladık. Fakat önemli görüldüğünde bu sayının arttırılabileceğini belirttik. Böylece kütüphanecilerin kendilerini doğrudan ilgilendiren sorunları belirleyip belirleyemediklerini, belirliyorlar ise bunların neler olduğunu belirleyemiyorlar ise hangi nedenlerde takılıp kaldıklarını görmek istedik. Gördük ki kütüphaneciler mesleklerindeki sorunların kaynağını genelde başka olay ve nedenlerde arıyorlar. Sadece bir kişi sorunların temel kaynağınının kütüphanecinin kendisi olduğunu söylüyor. Ayrıca kütüphaneciler çalıştıkları kütüphane türüne göre kütüphanecilik alanındaki sorunları kendi çalışma ortamlarındaki sorunlar ile sınırlandırabiliyorlar. Genellikle de ana sorunları değil yan sorunları temel sorunlar olarak tartışabiliyorlar. Soruya verdikleri yanıtlar mezun oldukları yıl, bölüm, cinsiyetlerine göre farklılık göstermemektedir. Fakat çalıştıkları kütüphane türü bazen sorun olarak belirleyici olabilmektedir. Bu sorunun örnek yanıtları aşağıdaki gibidir. Görülecektir ki en çok maddi yetersizliklerden, Devletin kütüphanecilik politikasının olmamasından, kütüphanecilik kanununun olmayışından söz edilmektedir.

- Gerçek kütüphaneler, gerekse meslek sahipleri için maddi olanaksızlıklar.
- Yasalar.
- Toplumdaki yer. (Kütüphanecilik tanınmıyor ve saygı görmüyor.)
- Devletin kültür politikasında kütüphaneciliğin önemsenmemesi.
- Kütüphaneciler arasında işbirliği ve saygı yok.
- Kütüphaneciler kendi sorunlarına dayırmada etkisiz.
- Halen kütüphanelerde çalışan personelin büyük bir çoğunluğunun ehliyetsiz oluşu.
- Bütçe
- Uzman kadrosu.
- Eğitimde branşlaşmanın olmayışı ve dil yetersizliği.

- Ücret.
- Statü.
- İletişim.
- Yasa
- Para.
- Dil sorunu.
- Eleman
- Para
- Yer, depo
- Okuyucuların kütüphanclerden nasıl yararlanacaklarını bilmemeleri.
- Kaynakların yetersizliği.
- Maddi imkânsizlikler.
- Memurlara gerekli bazı imkânların sağlanmaması.
- Çalışma şartları
- Literatür takip etme
- Kendini yenilemek
- Personel standardı yok.
- Bilgi ağı kurulamamış, teknik hizmetler açısından standart yok.
- Okuma alışkanlığının ülkemizdeki düzeyi ve kütüphanelere verilen önem.
- Sorunlara kütüphanecilerin biraraya geldiği belli günler dışında ele alınıp çözüm yolları aranmaması.
- Ağır bayat şartları nedeniyle kütüphaneden faydalanma isteğinin az oluşu.
- Tabanı oluşturacak herhangi bir kanunun olmayışı.
- Personelin hizmet vermede yetersiz kalması.
- Eğitim açısından nitelikli kütüphanecinin azlığı.
- Kütüphanecinin kendisi.
- Mesleği uygulama alanlarının yetersizliği.
- Yapısal örgütlenme.
- Bütçe, personel, bina.

14. SORUNUN DEĞERLENDİRMESİ

Anketimizin son sorusu olan bu sorudan amaç kütüphanecilerin onikinci soruya verdikleri yanıt "evet" ise 13. soruda getirdikleri ana sorunlara türettikleri çözümleri görmektir. Bu soruda da düşünülen çözümleri üç seçenek ile sınırlamaya çalıştık. Fakat önemliyse başka seçenekler eklenebileceğini belirttik. Anket sorusuna verilen yanıtları değerlendirmemiz sonucunda verilen yanıtların kütüphanecilerin mezun oldukları yıl, mezun oldukları bölüm, cinsiyet ve çalıştıkları türüne göre değişmediğini gördük. Kütüphanecilerin belirttikleri sorunları çözebilmek için önerdikleri çözümler aşağıdaki gibidir;

- Yasal dayanaklar sağlamak,
- Mesleğin kamuoyunda tanıtılması,
- Yabancı dile ve uzmanlaşmaya ağırlık veren eğitim sistemi getirilmesi,
- Üst düzey yöneticilere mesleğin kabul ettirilmesi,
- Kütüphanelerde kütüphanecilik mezunlarının çalışması,
- Tabandan gelen sağlıklı bir mesleki örgütlenme sağlamak,
- İyi bir kütüphanecilik eğitimi,
- Eğitim ve kültür politikaları, kütüphaneyi kullandırtmak,
- Kütüphanecilik yapacak kişinin seçimi,
- Kütüphanecilikte yurt dışında yapılan çalışmaların ve sonuçlarının meslektaşlara en kısa zamanda duyurulmasının sağlanması,
- Sorunlarımızın kalıplaşmış tartışmalar dışına taşınabilmesi,
- Çalışan insanlarda genel kültür aranmalı,
- Kütüphaneleri sevdirmek,
- Binalarda depolara fazla yer verilmesi.

Görüldüğü gibi konuyla ilgisi olmayan bazı yanıtlarda bu sorunların çözümü için önerilmiştir. Anketi uygularken kütüphanecilere anketi kafalarındaki bilgi düzeyi ile karşılayabilecekleri bir süre verildi. Bu kütüphanecilerin gerçek durumlarına görmek açısından gerekliydi.

IV BÖLÜM

SONUÇ VE ÖNERİLER

Ankara ve Eskişehir'de kamu kütüphanelerinde çalışan kırkbir (41) kütüphaneciye uyguladığımız ve genel olarak kütüphanecilerin; bir bilim, bir teknik ve bir meslek olarak kütüphaneciliği algılayışlarını öğrenmek amacıyla yaptığımız çalışma sonucunda vardığımız sonuçları şöyle sıralayabiliriz;

1. Anketi uyguladığımız bölge olan Ankara ve Eskişehir'de çalışan kütüphanecilerin büyük bir çoğunluğu A.Ü.K.B. mezunudur. Daha sonra H.Ü.K.B. mezunları gelmektedir. İ.Ü.K.B. ise anketimizde yer almamışlardır. Bu durum tamamen tesadüfidir.

2. Kütüphanecilerin büyük bir çoğunluğu 1980'li yıllarda mezundur. 1950'li yıllarda mezun, halen emekli olmamış kütüphanecilerle de bugün kütüphanelerde karşılaşılabilir.

3. Kütüphanelerimizde çalışan kütüphanecilerin büyük çoğunluğu bayandır. Bu durum ekonomik nedenlerden kaynaklanmaktadır. Kütüphanecilik alanında maddi olarak iyi bir gelecek görmeyen erkekler doğa olarak başka alanlarda çalışmayı tercih etmektedirler.

4. Anket uyguladığımız kütüphaneciler Milli Kütüphane'de Üniversite Kütüphanesinde, Halk ve Çocuk Kütüphanesinde, Kütüphaneler ve Yayınlar Genel Müdürlüğü'nde ve Araştırma Görevlisi olarak çalışan kişilerdir.

5. Kütüphanecilerin bir meslek olarak kütüphaneciliği tanımlayışları genel olarak doğru ve anlamlıdır. Fakat verilen yanıt kapsamlı ve kendilerince geliştirilmiş değildir.

6. Kütüphanecilerin bir kurum olarak kütüphaneyi tanımlamaları da seçeneklerimiz ile sınırlı kalmıştır.

7. Kütüphanecilerin kütüphanecilik bilimi konusundaki düşüncelerinin büyük çoğunluğu Kütüphanecilik Bilimini tanımlayıcı olmaktan uzaktır. Kütüphaneciliğin mesleki ve teknik yapısı ile karıştırılmaktadır.

8. Kütüphanecilerin bir teknik olarak kütüphaneciliği algılayışları da yine anketteki seçeneklerle sınırlıdır.

9. Kütüphanecilere göre toplum kütüphane kurumunu olumsuz olarak algılamaktadır. Kütüphaneciler bu soruya gerçekçi bir biçimde yaklaşmışlardır. Toplumun geniş bir kesiminin kütüphane kurumuna bakış açısını görebilmişlerdir. Fakat daha sonraki sorulara verdikleri yanıtlar ile sorunun sadece bir yüzünü-kütüphanecilerin çoğunluğu- görebilmişlerdir. Dolayısıyla türettikleri çözümler eksiktir.

10. Toplumun kütüphanecilik mesleğine bakış açısı da pek olumlu değildir. Kütüphaneciler de bu durumu bilmektedirler. Rahatsızlıklarının önemli bir kısmı mesleğin toplumdaki itibarı ile ilgilidir.

11. Kütüphanecilerin yaptığı tanımların yaygınlığına göre toplum bugün kütüphanecilerimizi geçmişin Hafız-ül Kütüb'ünün yaptığı işten farklı bir iş yapar düşünmemektedir. Dolayısıyla toplumda modern bir meslek değil geleneksel yöntemlerle yürütülen bir meslek imajı vardır.

12. Kütüphaneciler çok büyük bir çoğunlukla mesleğin, sorunları yoğun olan bir meslek olduğunu düşünmektedirler. Günümüzde sorunsuz bir iş yoktur. Mutlaka az veya çok sorun vardır. Fakat kütüphaneciliğin sorunları artık kronik hale gelmiş yoğun bloke sorunlardır.

13. Kütüphaneciler sorunlarının neler olduğunu belirlerken de kendileri için olması gereken bir bakış açısıyla konuya bakmıyorlar. Diğer bir deyişle; sorunun kendilerinden kaynaklanan yönlerini öncelikle ele almıyorlar. Konuyla ilgili yan sorunlarla ilgileniyorlar. Bütçe, personel, bina, kanun eksikliği gibi yıllardır tartışmaların boğulduğu bir sorunlar dizgesi sıralıyorlar. Fakat sevindirici olan çok az da olsa öncelikle sorunları, kütüphanecilerin kendilerinin de görüp çözme yi düşünen arkadaşların olmasıdır.

14. Kütüphanecilerin belirledikleri sorunları çözmek için ele aldıkları konularda genelde bütçe, koleksiyon gibi yüzeysel sorunlardır. Yine burada da duyarlı ve sağlıklı düşünen arkadaşlar

öncelikle kütüphanecinin kendisini ele almışlar ve kütüphaneciyle ilgili; mesleği seçim, ekonomik durum ve toplumsal statü arayışlarının düzeltilmesiyle yaratılabilecek olumlu bir temel arayışından söz etmişlerdir.

Görülmektedir ki kütüphanecilerin teorik seviyeleri oldukça düşüktür. Öncelikle yapılması gereken kütüphanecilik bölümünden mezun olan kütüphanecilere belirli aralıklarla eğitim çalışmalarını vermek gerekir. Bu seminer ve eğitici çalışmalar salt mesleğin teknik gelişmeleri ile ilgili olmamalıdır. Kütüphanecilik Bilimi'nin diğer bilim dalları ile ilişkileri, mesleğin toplumdaki statüsü ve meslektaşların toplumla ilişkileri gözden geçirilmelidir. Ayrıca kütüphanecilerin dertlerini istedikleri gibi tartışabilecekleri akademik olmayan bir yayın organına gereksinimleri vardır. Yeni mesleki yayınlar da meslektaşlara tanıtılmalıdır. Bu çalışmalar T.K.D. ve Kütüphanecilik Bölümleri öncülüğünde gerçekleştirilebilir.

Çalışmamıza başlarken düşüncemiz; kütüphanecilerin, kütüphaneciliğin bilimsel ve felsefi yapısı konusundaki düşüncelerini öğrenip belgelemektir. Fakat yaptığımız ön çalışma sonunda; kütüphanecilerimize böyle sorular sormak için zamanın biraz erken olacağı düşüncesine kapıldık. Örneğin; ön anketteki "mesleğin felsefi temelleri nelerdir?" biçimindeki soru bir ya da iki kütüphaneci dışında yeterince algılanamadı.

Bize göre yapılması gereken temel iş; öncelikle Türk kütüphanecisinin kendisini bir incelemeye tabi tutmasıdır. Ayrıca ona sevecek çalışma şevki verecek koşullar (toplumsal statü, yetki, para, hoşgörü) yaratılmalıdır.

Araştırmamız sonucunda; "Kütüphaneciler; kütüphaneciliği bir bilim, bir teknik ve bir meslek olarak ayrı ayrı yeterince ve ayırd edici ve kapsamlı bir biçimde algılamamaktadırlar. Mesleğin sorunlarına ve çözümlerine ilişkin gözlem ve düşünceleri de sorunun kaynağını belirleyip çözmekten uzaktır. Sağlıklı değerlendirme yapabilen kütüphaneci sayısı oldukça azdır". Biçimindeki denencemiz doğrulanmıştır.

V. BÖLÜM

EKLER

Ek : 1

Anket örneği

Sayın Meslektaşım,

A.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü Kütüphanecilik Anabilim Dalı Yüksek Lisans öğrencisiyim. Yüksek lisans mezuniyet tezim gereği "Kütüphaneciler Kendilerini Nasıl Algılıyorlar ? " (Kütüphanecilerin bir meslek, bir bilim ve teknik olarak Kütüphaneciliği algılayışları; toplumun konu ile ilgili değerlendirmeleri üstüne görüşleri) başlığını taşıyan bir araştırma yapıyorum. Sonucun geçerli ve güvenilir olabilmesi için anket sorularına vereceğiniz doğru ve içten yanıtlar büyük önem taşımaktadır.

Soruları yanıtlarken sizce en uygun olan seçeneğin yanına (X) işareti koyunuz. Yanıtı öngörülmemiş sorular için ise ayrılan yere istenilen bilgiyi kısaca yazınız.Yardımlarınız için teşekkür ederim.

M.KEMAL SEVGİSUNAR

1- Öğrenim gördüğünüz kurum;

- () A.Ü.Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Kütüphanecilik Bölümü
 () H.Ü.Sosyal ve İd.Bil.Fak.Kütüphanecilik Bölümü
 () İ.Ü.Ed.Fak.Kütüphanecilik Bölümü

2- Mezun olduğunuz yıl;

- () 196.. () 197.. () 198..

3- Cinsiyetiniz;

- () Erkek () Kadın

4- Çalıştığınız kütüphane türü;

- () Milli Kütüphane () Arşiv () Halk ve Çocuk Küt.
 () T.B.M.M. Küt. () Üniversite () Okul Kütüphanesi
 (Parlamento) Küt.
 () Enformasyon () Özel Araş. () Diğer
 Merkezi Kütüphanesi

5- Sizce bir meslek olarak Kütüphaneciliği aşağıdaki tanımlardan hangisi daha iyi karşılamaktadır?

- () Bilgi kaynaklarını toplumun hizmetine sunan bir meslek. ---
- () İnsanın ürettiği her türlü bilgi kaynağı ya da bilginin kendisini toplayan bunları belirli bir sisteme göre depolayan ve günümüz ya da geleceğin insanının hizmetine sunabilecek şekilde saklayan kurum ve insanların çalışma kural ve ilkelerini belirleyen bir meslektir. ---
- () Meslek olarak Kütüphanecinin yaptığı bir iştir.
- () Kütüphaneden yararlananların en kısa yoldan çabuk ve ucuz bilgiye ulaşmasını sağlayan bir meslektir.
- () Varoluş amacı insanın kendisi olan mesleki ve insani açıdan geniş bir birikim gerektiren bir meslektir. ---
- () Diğer

6- Sizce bir kurum olarak Kütüphaneyi aşağıdaki tanımlardan hangisi daha iyi karşılamaktadır.

- () Kütüphane kitap ve benzeri materyalin (çeşitli bilgi kaynaklarının) toplandığı, korunduğu ve yararlanmaya sunulduğu bir kurumdur.
- () Kütüphane belirli bir kesimin veya herkesin yararlanması için belli bir amaca göre planlı bir şekilde kitap, dergi gibi her çeşit basılı materyali toplayan ve bunları kullanışlı bir sistemle okuyuculara sunan bir kuruluştur.
- () Bilgi kaynaklarının toplandığı, saklandığı, düzenlendiği ve hizmete sunulduğu kurumdur.
- () Diğer

7- Size göre Kütüphanecilik Bilimi nedir? Kısaca tanımlayınız.

.....

.....

.....

8- Size göre bir teknik olarak Kütüphanecilik nedir? Aşağıdaki tanımlardan hangisi bu konuyu daha iyi açıklamaktadır. (Kütüphaneciliğin teknik içeriği açısından.)

- () Kataloglama ve sınıflama çalışmalarını yapmak.
 - () Günümüzün gerektirdiği teknikleri Kütüphanenin gereksinimleri doğrultusunda kullanmak.
 - () Bilgiye ulaşım ve ondan yararlanma teknolojisidir.
 - () Materyalin sağlanmasından okuyucuya sunulmasına kadar Kütüphanecinin yaptığı işlerdir.
 - () Diğer
- 9- Size göre toplum Kütüphane kurumunu nasıl algılıyor? (Kurumun işlevi ve toplum içindeki konumu açısından) Kısaca açıklayınız.
.....
.....
.....
- 10- Size göre aşağıdaki tanımlardan hangisi toplumun bir meslek olarak Kütüphaneciliği nasıl algıladığını daha iyi açıklıyor?
 () Kütüphanecilik tanınmayan ve itibar görmeyen pasif bir meslektir.
 () Kütüphanecilik çok bilinen ve toplum tarafından ilgi gören bir meslektir.
 () Kütüphanecilik başka hiç bir işte başarılı olamayanların çalıştığı bir iştir.
 () Herkesin bir yüksek öğretim görmeden yapabileceği sıradan bir meslektir.
 () Diğer
- 11- Aşağıdaki şıklardan hangisi size göre toplumda hakim olan Kütüphaneci tipini tanımlamaktadır? (Genel karakter ve iş tekniği açısından)
 () Sıradan bir memur.
 () Kütüphanedeki kitapların yerlerini ve içeriklerini bilen ve de çok kitap okuyan biri.
 () Enerjik, mesleğinde bilgili, çevresi ile çok iyi bir diyalog kurabilen, yaratıcı bir kişi.
 () Yaptığı işten hoşnut olmayan, okuyucu ile diyalog kuramayan ona sert davranan ve genel bilgisi yetersiz biri.

() Diğer

12- Sizce kütüphanecilik sorunları yoğun olan bir meslek midir?

() Evet () Hayır

13- Onikinci soruya yanıtınız Evet ise bu sorunların ana kaynağı olarak gördüğünüz üç faktörü önem sırasına göre kısaca yazınız. (Önemli görüldüğünde faktör sayısı arttırılabilir.)

1

2

3

14- Yukarıda belirlediğiniz bu sorunların sağlıklı bir biçimde çözülebilmesi için ilk ele alınması gerekli olan üç yöntemi çok kısa olarak önem sırasına göre sıralayınız. (Önemli görüldüğünde bu sayı arttırılabilir.)

1

2

3

KAYNAKÇA

69

- 1- Acaroğlu, Türker "Kütüphanecilik öğretimi bakımından memlekette neler yapabiliriz." HÜRSES (6 Ağustos 1953) 2
- 2- Aybaş, O.Tekin " Kütüphaneciliğimizde gerekli aramalar" T.K.D.B. XXIII (1,1974) 23-24
- 3- Cunbur, Müjgan "I.Abdülhamid Vakfiyesi ve Hamidiye kütüphanesi" A.Ü.Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Dergisi, XXII, (1-2 Ocak-Haziran 1964) 17-69+1 s.s.
- 4- Cunbur, Müjgan, "Yusufoğa kütüphanesi ve kütüphane vakfiyesi" Tarih Araştırmaları Dergisi, 1(1,196) 203-217 s.s.
- 5- Çoruh, Şinasi Hakkı "Fatih'in kütüphane memuru büyük Türk Ansiklopedisti Molla Lütî" Türk Kültürü X₇ (115, Mayıs 1972) 35-42 s. . . . (435-442 s.s.)
- 6- Erdoğan, Phyllis Lepon Türkiye'de kütüphanecilik mezunlarının uğraşları ve statüleri (Basılmamış Hacettepe Üniversitesi Kütüphanecilik Bölümü Doktora Tezi, Ankara 1977) XXI,429 s.
- 7- Haslam, D.O."Solaries of Profesional Librarions 1965-75 q 10 year neview" Library Association Record 77 (11 november 1975) 264-265 s.s.
- 8- Kaptan, Saim Bilimsel Araştırma Teknikleri ve İstatistik Yöntemleri. (Ankara,Ayyıldız matbaası 1973) 63-78 s.s.
- 9- Karayalçın, Yaşar "Kütüphane ve Bibliyografya meseleleri- Bizimiz. (Tenkidlere cevap)" T.K.D.B. VI.C.(3,1957) 61-81 s.s.
- 10- Kuzgun, Yıldız Üniversite adaylarına meslekleri tanıtmaya rehberi, (Ankara, Üner yayınları, 1980), VIII + 128 s.
- 11- Karatay, Fehmi Edhem " Kütüphanecilik, kitabiyat, Tasnif-i Aşari Kavaidi" (İstanbul, 1341-1342)
- 12- Library Journal "Placements and Solaries 1951" (Çeşitli adlar altında ve çeşitli yazarlar tarafından hazırlanan bu çalışmalar, adı geçen Dergi'nin her 15 Haziran tarihli sayısında yayınlanmaktadır.)

- 13- Library Information Science Abstracts , London, Library Association, 1969
- 14- Library Literature , New York H.W.Wilson Co. 1936
- 15- Milliyet Üniversiteye giriş hazırlık kitabı. (İstanbul Modern Eğitim Fen Dersanesi, 1986) 68-70 s.
- 16- Onbaşıoğlu, Mehmet "Gazetecilik ve Gazetecilik Okulları" Turizm 11. yıl 11.cilt (88, Eylül 1968) 20 s.
- 17- Ötügen, Adnan Cahit "Kütüphanelerimizi nasıl düzelteceğiz" Yücel VII (38, Nisan 1938) 60-62 s.
- 18- Sevgisunar, M.Kemal "Kütüphanecilik Bölümleri Öğrencilerinin sosyal durumları, mesleğe yönelişleri ve meslek üzerine düşünceleri". (Basılmamış Ankara Üniversitesi Kütüphanecilik Bölümü Lisans Tezi, Ankara 1985) 70 s.
- 19- Sevgisunar M.Kemal "Kütüphanecilik mesleği ve öğrenciler." (Basılmamış A.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Semineri Ankara 1986) 17+1 s.
- 20- Shaffer, Dale Eugene The maturity of Librarianship as a Profession (Metuchen, N.J. The Scorecrow Press, inc. 1968)
- 21- Soysal, Özer "Çağdaş eğitim ve Türkiye'de okul kütüphanesi" (Ankara, Güven matbaası, 1969) 171 s.
- 22- Soysal, Özer "Neyin Nesi?" Cumhuriyet (24 Mart 1986) 2.
- 23- Türk Kütüphanecilik Derneği Bülteni Ankara; Türk Kütüphaneciler Derneği, 1952-1987
- 24- Türkçe Sözlük 6.Basım (Ankara T.D.K., 1981) 566 s
- 25- Türkiye Bibliyografyası, Ankara Milli Kütüphane 1952
- 26- Türkiye Makaleler Bibliyografyası Ankara, Milli Kütüphane 1952
- 27- Woodmorth, R.S. - M.R.Sheehan Meslek seçimi Çev. Remzi Öncül (Ankara M.E.B., 1962) 26 s.
- 28- Yazılı, Mustafa "Tanzimattan sonra ve maarif nezareti zamanında kütüphanelerin idaresi" Türk Birliği 3(26 Mayıs 1968) 11-12 s.
- 29- Yeni Yayınlar Aylık Duyuru Bülteni Ankara Üniversite mezunu Kütüphaneciler Derneği. 1955-1980

- 30- Yıldırım, O.Üstün "Yan Ödemeler, kütüphaneciler ve yöneticileri" Yeni yayınlar XX,201 (6, 1975) 229-230
- 31- Yılanlıoğlu, N.İnci - Elmas Ünlü "İlgililer ve Meslek Seçimindeki rolleri" Milli Eğitim , 2 (21-22 Aralık 1975) 4-8